

๙. อาฏานาฎิยสุตต์ ปจฺมภาณวาร

[๒๗๕] เอมฺเม สุตฺ :- เอกํ สมยํ ภควา ราชคเห วิหริติ คิฑฺฒกุญฺเฏ ปพฺพเต. อถ โข จตฺตารโ มหाराชา มหติยา จ ยกฺขเสนาเย มหติยา จ คนฺธพฺพเสนาเย มหติยา จ กุมฺภณฺฑเสนาเย มหติยา จ นาคเสนาเย จตฺตทิสฺ รกฺขํ จเปตฺวา จตฺตทิสฺ คุมฺภํ จเปตฺวา จตฺตทิสฺ ไวยรณฺ จเปตฺวา อภิกฺกนฺตตาย รตฺติยา อภิกฺกนฺตวณฺณา เกวลกปฺเป คิฑฺฒกุญฺเฏ¹ โยภาเสตฺวา, เยน ภควา, เตนฺอุปสงฺกมီสุ; อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมฺนตํ นิสฺสีทิสฺ. เตปิ โข ยกฺขา อปฺเปกฺจฺเจ ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมฺนตํ นิสฺสีทิสฺ; อปฺเปกฺจฺเจ ภควตา สทฺธิ สมฺโมทิสฺ, สมฺโมทนียํ กถํ สารณฺียํ วีติสฺวาเรตฺวา เอกมฺนตํ นิสฺสีทิสฺ; อปฺเปกฺจฺเจ, เยน ภควา, เตนฺถขลิมนฺปณฺาเมตฺวา เอกมฺนตํ นิสฺสีทิสฺ; อปฺเปกฺจฺเจ นามโคตฺตํ สาเวตฺวา เอกมฺนตํ นิสฺสีทิสฺ; อปฺเปกฺจฺเจ ตฺถนฺหิภูตฺา เอกมฺนตํ นิสฺสีทิสฺ.

[๒๗๖] เอกมฺนตํ นิสฺสินฺโน โข เวสฺสวณฺเณ มหाराชา ภควนฺตํ เอตทโวจ “สนฺติ หิ ภนฺเต อูฬารฺา ยกฺขา ภควโต อปฺปสฺนฺนา; สนฺติ หิ ภนฺเต อูฬารฺา ยกฺขา ภควโต ปสฺนฺนา; สนฺติ หิ ภนฺเต มชฺฌิมฺา ยกฺขา ภควโต อปฺปสฺนฺนา; สนฺติ หิ ภนฺเต มชฺฌิมฺา ยกฺขา ภควโต ปสฺนฺนา; สนฺติ หิ ภนฺเต นีจฺา ยกฺขา ภควโต อปฺปสฺนฺนา; สนฺติ หิ ภนฺเต นีจฺา ยกฺขา ภควโต ปสฺนฺนา. เยภฺยูเยน โข ปน ภนฺเต ยกฺขา อปฺปสฺนฺนาเยว ภควโต. ตํ กิสฺส เหตุ ? ภควา หิ ภนฺเต ปาณฺาติปาตา เวรมณฺิยา ฐมฺมํ เทเสติ, อทินฺนาทานา เวรมณฺิยา ฐมฺมํ เทเสติ, กาเมสุมิจฺฉาจารา เวรมณฺิยา ฐมฺมํ เทเสติ, มุสาธาตา เวรมณฺิยา ฐมฺมํ เทเสติ, สุราเมรยมชฺชปฺปมาทญฺาณา เวรมณฺิยา ฐมฺมํ เทเสติ. เยภฺยูเยน โข ปน ภนฺเต ยกฺขา อปฺปปฏิวริตฺาเยว ปาณฺาติปาตา, อปฺปปฏิวริตฺา อทินฺนาทานา, อปฺปปฏิวริตฺา กาเมสุมิจฺฉาจารา, อปฺปปฏิวริตฺา มุสาธาตา, อปฺปปฏิวริตฺา สุราเมรยมชฺชปฺปมาทญฺาณา; เตสนฺตํ โหติ อปฺปิยํ อมฺนาปํ. สนฺติ หิ ภนฺเต ภควโต สวกา อรณฺณวณฺปตฺถานิ ปนฺตานิ เสนาสฺนานิ ปฏฺิเสวณฺติ อปฺปสทฺทานิ อปฺปนฺคโฆสฺยานิ วิชฺนวาตานิ มนุสฺสราหสฺเสยยกานิ ปฏฺิสลฺลานฺสารูปฺปานิ; ตตฺถ สนฺติ อูฬารฺา ยกฺขา นิวาสิโน, ये อิมฺสมิ ภควโต ปาวจเน อปฺปสฺนฺนา, เตสํ ปสาทาย อุกฺคณฺหาตุ ภนฺเต ภควา อาฏานาฎิยํ รกฺขํ ภิกฺขุณฺํ ภิกฺขุณฺิณํ อฺปาสกานํ อฺปาสิกานํ คฺุตติยา รกฺขาย อวิหีสาย ผาสฺสูวิหารายา”ติ. อธิวาสสิ ภควา ตฺถนฺหิภาเวน.

อถ โข เวสฺสวณฺเณ มหाराชา ภควโต อธิวาสนํ วิทิตฺวา ตายํ เวลายุํ อิมํ อาฏานาฎิยํ รกฺขํ อภาสิ :

[๒๗๗] “วิปฺสฺสิสฺส² นมตฺถ จกฺขุมฺนตฺสฺส สิริมโต
สิขิสฺสปี³ นมตฺถ สพฺพญฺาตานุกมฺปิโน.

1 ฉ.ม. คิฑฺฒกุญฺเฏ ปพฺพตฺ, ที่สมฺนิกาย ปาฎิกฺวรวรรค พระไตรปิฎก เล่มที่ ๑๑
2 ฉ.ม. วิปฺสฺสิสฺส จ
3 ฉ.ม. สิขิสฺสปี จ

เวสสุทฺถุส⁴ นมตถุ
นมตถุ กกุสนฺธสฺส
โกณาคมนสฺส นมตถุ
กสฺสปสฺส⁶ นมตถุ
องคฺีรสฺส นมตถุ
โย อิมํ ฐมฺมมเทเสสิ
เย จาปี นิพฺพุตา โลก
เต ชนา อปีสุณา⁷
หิตํ เทวมนุสฺसानํ
วิชฺชาจรณสมปฺนํ

นฺหาคกสฺส ตปสฺสิโน
มารเสนปฺมทฺธิโน⁵.
พฺราหฺมณสฺส วุสฺสิมโต
วิปฺปมุตฺตสฺส สพฺพิ.
สกุยปฺุตตสฺส สิริมโต
สพฺพทฺกฺขาปฺนฺทนี.
ยถาภูตํ วิปฺสฺสิลฺลํ
มหนฺตา วีตสฺสารถา.
ยํ นมสฺสนฺติ โคตมํ
มหนฺตํ วีตสฺสารถํ.

[๒๗๘] ยโต อุกฺคจฺจติ สุริโย
ยสฺส จุกฺคจฺจมานสฺส
ยสฺส จุกฺคเต สุริเย
รหโทปี ตตฺถ คมภีโร
เอวณฺตํ ตตฺถ ชานนฺติ
อิโต สฺวา ปุริมา ทิสฺวา
ยํ ทิสฺ อภิปาเลติ
คณฺธพฺพานํ อธิปติ⁸
รมตี นจฺจคฺีเตหิ
ปฺุตฺตทาปี ตสฺส พหโว
อสีติ ทสฺส เอโก จ
เต จาปี พุทฺธํ ทิสฺวาน
ทฺูรโต ว นมสฺสนฺติ
นโม เต ปุริสฺสาชณฺณ
กฺุสเลน สเมกฺกขสิ

อาทิจฺโจ มณฺทลฺลิมหา
ลํวรีปี นินฺรุณฺณติ,
ทิวสฺสโต ปวฺจจติ.
สมฺมุทฺโท สริโตทโก
สมฺมุทฺโท สริโตทโก.
อิติ นํ อาจิกฺขตี ชโน
มหาราชฺวา ยสฺสสิ โส.
ธตฺตรภูจฺโจ อิติ นามโส
คณฺธพฺเพหิ ปุรฺกฺขโต.
เอกนามาติ เม สฺตํ
อินฺทนามา มหพฺพลา.
พุทฺธํ อาทิจฺจพฺนฺธฺนํ
มหนฺตํ วีตสฺสารถํ.
นโม เต ปุริสฺสุตฺตม
อมนุสฺสาปี ตํ วนฺทนฺติ.

4 ฉ.ม. เวสสุทฺถุส ๑

5 ฉ.ม. มารเสนาปมทฺธิโน

6 ฉ.ม. กสฺสปสฺส ๑

ฉ.ม. อิมํ ฐมฺมํ เทเสสิ

7 ฉ.ม. อปีสุณาถ

8 ฉ.ม. อธิปติ

<p> สุตํ เนตํ อภินฺหโร ชินํ วนฺทถ โคตมํ วิชฺชาจรณสมฺปนฺนํ [๒๗๙] เยน เปตา ปวฺจจฺนฺติ ปาณาติปาติโน ลุฑฺธา¹⁰ อิตฺธา ทกฺขิณา ทิสฺสา ยํ ทิสฺส อภิปาเลติ กุมฺภณฺฑทานํ อาริปปติ รมตี นจฺจคฺีเตหิ ปุตฺตยาปี ตสฺส พหฺโว อสฺสีติ ทสฺส เอโก จ เต จาปี พุทฺธํ ทิสฺวาน ทูรโต ว นมฺสฺสนฺติ นโม เต ปุริสาชฌณฺณ กุสฺเลน สเมกฺขลฺลิตฺติ สุตํ เนตํ อภินฺหโร ชินํ วนฺทถ โคตมํ วิชฺชาจรณสมฺปนฺนํ [๒๘๐] ยตฺถ ใจฺคฺคฺจฺจฺจฺติ สฺสุริเย ยสฺส ใจฺคฺคฺจฺจฺจฺมานสฺส ยสฺส ใจฺคฺคฺเต สฺสุริเย รหฺโตปี ตตฺถ คมฺภีโร เอวณฺตํ ตตฺถ ชานนฺติ อิตฺธา ปจฺฉิมา ทิสฺสา ยํ ทิสฺส อภิปาเลติ นาคานณฺจ อาริปปติ รมตี นจฺจคฺีเตหิ ปุตฺตยาปี ตสฺส พหฺโว อสฺสีติ ทสฺส เอโก จ เต จาปี พุทฺธํ ทิสฺวาน ทูรโต ว นมฺสฺสนฺติ </p>	<p> ตสฺมา เอวํ วเทมเส^๙. ชินํ วนฺทถ โคตมํ พุทฺธํ วนฺทถ โคตมํ. ปิสฺสุณา ปิฏฺฐิมํสิกา โจรา เนกตฺติกา ชนา. อิตฺติ นํ อจฺจิกฺขตี ชโน มหาราชา ยสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส วิรุฬฺโห อิตฺติ นามสฺส กุมฺภณฺฑเทหิ ปุรฺกฺขโต. เอกนามาติ เม สุตํ อินฺทนามา มหพฺพลา. พุทฺธํ อาทิจฺจพฺนฺธฺนํ มหนฺตํ วิตฺสารถํ. นโม เต ปุริสฺสุตฺตม อมฺนุสฺสาปี ตํ วนฺทหนฺติ. ตสฺมา เอวํ วเทมเส. ชินํ วนฺทถ โคตมํ พุทฺธํ วนฺทถ โคตมํ. อาทิจฺจ ใจฺมณฺฑลิมฺหา ทิวสฺสปี นินฺรุชฺฌติ; สํวรีติ ปวฺจจฺติ. สมฺมุทฺโต สฺริโตทโก สมฺมุทฺโต สฺริโตทโก. อิตฺติ นํ อจฺจิกฺขตี ชโน มหาราชา ยสฺสฺสฺสฺสฺส วิรุฬฺโห อิตฺติ นามสฺส นาเคเหว ปุรฺกฺขโต. เอกนามาติ เม สุตํ อินฺทนามา มหพฺพลา. พุทฺธํ อาทิจฺจพฺนฺธฺนํ มหนฺตํ วิตฺสารถํ. </p>
--	--

^๙ ก. วเทมเส

¹⁰ อ. ลุฑฺธา

นโม เต บุริสาชณฺณ	นโม เต บุริสุตฺตม
กุสเลน สมกฺขลึ	อมนุสฺสาปิ ตํ วนฺทนฺตึ.
สุตํ เนตํ อภินฺทโส	ตสฺมา เอวํ วเทมเส.
ชินํ วนฺทถ โคตมํ	ชินํ วนฺทาม โคตมํ
วิชฺชาจรณสมปฺปนํ	พฺพุํ วนฺทาม โคตมํ.
[๒๘๑] เยน อุตฺตรกฺุ รมมา ¹¹	มหาเนรฺ สุทฺสฺสโน
มนุสฺสา ตตฺถ ซายนฺตึ	อมมา อปริคฺคหา.
น เต พึชํ ปวปฺนตึ	นปี นึยนฺตึ นงฺคลา
อกฺกุสฺสปากิมํ สาลึ	ปริภฺยชนฺตึ มานุสฺา.
อกณํ อถุสํ สุทฺธํ	สุคนฺธํ ตณฺฑลปฺพลํ
ตฺถนฺทิกึเร ปจึตฺวาน	ตโต ภฺยชนฺตึ โภชนํ.
คาวึ เอกขุรํ กตฺวา	อนฺยนฺตึ ทึโสทึสํ
ปสฺสุ เอกขุรํ กตฺวา	อนฺยนฺตึ ทึโสทึสํ.
อิตฺถึ วาหนํ ¹² กตฺวา	อนฺยนฺตึ ทึโสทึสํ
ปฺริสํ วาหนํ กตฺวา	อนฺยนฺตึ ทึโสทึสํ.
กุมารึ วาหนํ กตฺวา	อนฺยนฺตึ ทึโสทึสํ
กุมารึ วาหนํ กตฺวา	อนฺยนฺตึ ทึโสทึสํ.
เต ยานเ อภิรฺุหิตฺวา	
สพฺพา ทึสา อนฺุปรึยายนฺตึ.	
ปจฺจารา ตสฺส ราชนึ.	
หตฺถึยานํ อสฺสยानํ	ทึพฺพํ ยานํ อฺุปฺภุจึตํ
ปาสาทา สึวิกา เจว	มหาราชสฺส ยสฺสสึโน.
ตสฺส จ นครา อหุ	
อนฺตลึกฺเข สฺมาปีตา	
อาภฺวานาภฺวา กุสึนาภฺวา ปฺรกุสึนาภฺวา	
นาภฺวปรึยา ¹³ ปฺรกุสึภฺวานาภฺวา.	
อฺุตฺตเรณ กปฺวินฺโต ¹⁴	
ชนึมมปฺเรน จ	

¹¹ อ.ม. อุตฺตรกฺุโหว

¹² อ.ม. อิตฺถึ วา วาหนํ; สึ.อ. อิตฺถึวาหนํ

¹³ อ.ม. นาภฺวสุรึยา; สึ.อ. นาภฺวปรึยา

¹⁴ อ.ม. กสิวนฺโต

นวนวติโย อมฺพรอมฺพรวติโย

อาฬกมฺนทา นาม ราชธานี.

กุเวรสฺส โข ปน มาริส มหาราชสฺส วิสาณนา นาม ราชธานี,

ตสฺมา กุเวโร มหาราชา เวสฺสวณฺเติ ปุจฺจติ.

ปจฺเจสนฺโต ปกาเสนฺติ ตโตลา ตตฺตลา ตโตตลา

โอสฺสิ เตชฺสิ ตโตชฺสิ สฺสูโร ราชา อริฏฺโจะ เนมิ.

รหฺโทปี ตตฺถ ธรณึ นาม ยโต เมฆา ปวสฺสนฺติ

วสฺสา ยโต ปตายนฺติ สภาปี ตตฺถ ภาคฺลวตี¹⁵ นาม.

ยตฺถ ยกฺขา ปยฺริปาสนฺติ ตตฺถ นิจฺจผลา รุกฺขา

นानาทิชฺคณา ยุตฺตา มยฺยูรโกณฺเจาภิรฺฐา.

โกกิลาทิหิ วคฺคฺหิ.

ชีวณฺชีวณฺสทฺเทตฺถ อโถ โอณฺจวจิตฺตกา

กุกฺกฏกา¹⁶ กุพีรกา วเน ปุเกชฺรสฺสาดกา.

สฺกุสฺสาลิกสทฺเทตฺถ ทณฺชฺมาณวกาณิ จ

โสภติ สทฺพกาลํ सा กุเวรณฺพิณิ สทา.

อิโต सा อุตฺตรา ทิสฺสา อิติ นํ อัจฺจขตี ชโน

ยํ ทิสํ อภิปาเลติ มหาราชา ยสฺสฺสิ โส.

ยกฺขานํ¹⁷ อาริปีติ กุเวโร อิติ นามโส

รมตี นจฺจคฺเตหิ ยกฺเขเหว ปุรฺกฺขโต.

ปฺตฺตฺตาปี ตสฺส พหฺโว เอกนามาติ เม สฺสุตํ

อสีติ ทสฺส เอโก จ อิญฺหนามา มหพฺพลา.

เต จาปี พุทฺธํ ทิสฺวาน พุทฺธํ อาทิจฺจพฺนฺธุนํ

ทฺวโรโต ว นมสฺสนฺติ มหนฺตํ วิตฺสารถํ.

นโม เต ปุริสาชฺชณฺณ นโม เต ปุริสฺสุตฺตม

กฺุสฺเลน สเมกฺขสิ อมนฺุสฺสาปี ตํ วนฺทฺนฺติ.

สฺสุตํ เนตํ อภิณฺุหฺโส ตสฺมา เอวํ วเทมเส.

ชินํ วนฺทฺถ โคตมํ ชินํ วนฺทาม โคตมํ

วิชฺชาจฺรณสมฺปนฺนํ พุทฺธํ วนฺทาม โคตมฺนฺ”ติ.

อัย โข सा मारिस आणानाणिया रक्खा गिक्खुणं गिक्खुणं उपासकानं उपासिकानं कुत्तिया
रक्खाय अविहीसय दासुविराय.

¹⁵ อ.ม. สาลวตี

¹⁶ ส.อ. กุกฺตฺถกา

¹⁷ อ.ม. ยกฺขานณฺจ

[๒๔๒] ยสฺส กสฺสจฺจि มาริส ภิกขุสฺส วา ภิกขุณิยา วา อุปาสกสฺส วา อุปาสิกา ยว อัย อากฺขานาภฺวียา รกฺขา สุกฺคหิตา ภวิสฺสตี สมตฺตา ปริยาปฺตา. ตถฺเจ อมฺนุสฺสเ อยฺโข วา ยฺกฺขินี วา ยฺกฺขไปตโก วา ยฺกฺขไปตिका วา ยฺกฺขมฺหามตฺโต วา ยฺกฺขปาริสฺสฺไซ วา ยฺกฺขปจฺจาโร วา, คนฺธพฺโพ วา คนฺธพฺพี วา คนฺธพฺพไปตโก วา คนฺธพฺพไปตिका วา คนฺธพฺพมฺหามตฺโต วา คนฺธพฺพปาริสฺสฺไซ วา คนฺธพฺพปจฺจาโร วา, กุมฺภณฺฑเ วา กุมฺภณฺฑี วา กุมฺภณฺฑไปตโก วา กุมฺภณฺฑไปตिका วา กุมฺภณฺฑมฺหามตฺโต วา กุมฺภณฺฑปาริสฺสฺไซ วา กุมฺภณฺฑปจฺจาโร วา, นาโค วา นาคิ¹⁸ วา นาโคไปตโก วา นาโคไปตिका วา นาคมฺหามตฺโต วา นาคปาริสฺสฺไซ วา นาคปจฺจาโร วา ปทฺฐจฺจิตฺโต ภิกขุํ วา ภิกขุณี วา อุปาสกํ วา อุปาสิกํ วา คจฺฉนฺตํ วา อนฺนคจฺฉเยย, จิตฺตํ วา อุปฺตฺติจฺเจย, นิสินฺนํ วา อุปนีสึเทย, นิปนฺนํ วา อุปนิปฺชเชย. น เม โส มาริส อมฺนุสฺสเ ลภเยย คาเมสฺสุ วา นิคเมสฺสุ วา สกฺกาโร วา ครุกาโร วา. น เม โส มาริส อมฺนุสฺสเ ลภเยย อापฺกมฺนฺทาย นาม ราชธานียา วตฺถุํ วา วาสํ วา. น เม โส มาริส อมฺนุสฺสเ ลภเยย ยฺกฺขานํ สมิตี คนฺตุ. อปิสฺสํ นํ มาริส อมฺนุสฺสา อนาวยฺหมฺปิ นํ¹⁹ กเรยฺยํ อวิวยฺหํ. อปิสฺสํ นํ มาริส อมฺนุสฺสา อตฺตาทิปี ปริปฺนฺณนาหิ ปริภาสาหิ ปริภาเสยฺยํ. อปิสฺสํ นํ มาริส อมฺนุสฺสา วิตฺตมฺปิสฺส ปตฺตํ สีสเ นิกฺกฺชเชยฺยํ. อปิสฺสํ นํ มาริส อมฺนุสฺสา สตฺตธาปิสฺส มฺหุถึ ผาเลยฺยํ.

สนฺติ หิ มาริส อมฺนุสฺสา จณฺฐา รุกฺธา²⁰ รกฺสา, เต เนว มหาราชา นํ อาทิยฺนฺติ, น มหาราชา นํ ปุริสกา นํ อาทิยฺนฺติ, น มหาราชา นํ ปุริสกา นํ ปุริสกา นํ อาทิยฺนฺติ. เต โข เต มาริส อมฺนุสฺสา มหาราชา นํ อวรุทฺธา นาม วุจฺฉนฺติ. เสยฺยถาปี มาริส รณฺโถ มาคฺคสฺส วิชิตฺเต มหาโจรา; เต เนว รณฺโถ มาคฺคสฺส อาทิยฺนฺติ, น รณฺโถ มาคฺคสฺส ปุริสกา นํ อาทิยฺนฺติ, น รณฺโถ มาคฺคสฺส ปุริสกา นํ ปุริสกา นํ อาทิยฺนฺติ. เต โข เต มาริส มหาโจรา รณฺโถ มาคฺคสฺส อวรุทฺธา นาม วุจฺฉนฺติ; เอวเมว โข มาริส สนฺติ อมฺนุสฺสา จณฺฐา รุกฺธา รกฺสา, เต เนว มหาราชา นํ อาทิยฺนฺติ, น มหาราชา นํ ปุริสกา นํ อาทิยฺนฺติ, น มหาราชา นํ ปุริสกา นํ ปุริสกา นํ อาทิยฺนฺติ. เต โข เต มาริส อมฺนุสฺสา มหาราชา นํ อวรุทฺธา นาม วุจฺฉนฺติ. โย หิ โกจฺจิ มาริส อมฺนุสฺสเ อยฺโข วา ยฺกฺขินี วา ยฺกฺโข วา ยฺกฺขินี วา ยฺกฺขไปตโก วา ยฺกฺขไปตिका วา ยฺกฺขมฺหามตฺโต วา ยฺกฺขปาริสฺสฺไซ วา ยฺกฺขปจฺจาโร วา, คนฺธพฺโพ วา คนฺธพฺพี วา คนฺธพฺพไปตโก วา คนฺธพฺพไปตिका วา คนฺธพฺพมฺหามตฺโต วา คนฺธพฺพปาริสฺสฺไซ วา คนฺธพฺพปจฺจาโร วา, กุมฺภณฺฑเ วา กุมฺภณฺฑี วา กุมฺภณฺฑไปตโก วา กุมฺภณฺฑไปตिका วา กุมฺภณฺฑมฺหามตฺโต วา กุมฺภณฺฑปาริสฺสฺไซ วา กุมฺภณฺฑปจฺจาโร วา, นาโค วา นาคิ วา นาโคไปตโก วา นาโคไปตिका วา นาคมฺหามตฺโต วา นาคปาริสฺสฺไซ วา นาคปจฺจาโร วา ปทฺฐจฺจิตฺโต ภิกขุํ วา ภิกขุณี วา อุปาสกํ วา อุปาสิกํ วา คจฺฉนฺตํ วา อนฺนคจฺฉเยย, จิตฺตํ วา อุปฺตฺติจฺเจย, นิสินฺนํ วา อุปนีสึเทย, นิปนฺนํ วา อุปนิปฺชเชย. อิเมสฺสึ ยฺกฺขานํ มหายฺกฺขานํ เสนาปตี นํ มหาเสนาปตี นํ อฺชฺฐมาเปตพฺพํ วิกฺกนฺทิตพฺพํ วิรวิตพฺพํ ‘อัยฺ ยฺกฺโข

¹⁸ ก. นาคินี

¹⁹ ก. ‘นํ’ อิติ ปาโจ นตฺถิ

²⁰ ส.อ. รุกฺธา

คุณหาติ, อัย ยุกไซ อาวิสติ, อัย ยุกไซ เหเจติ, อัย ยุกไซ วิเหเจติ, อัย ยุกไซ หีสติ, อัย ยุกไซ วิหีสติ, อัย ยุกไซ น มุญจตี'ติ.

[๒๘๓] กตเมสฺ ยุกขานํ มหายุกขานํ เสนาปตีนิ มหาเสนาปตีนิ ?

อินฺโท โสโม วรุโณ จ	ภารทฺวาไซ ปชาปติ
จนฺทโน กามเสฏฺโฐ จ	กิณฺณุชฺฌนฺทฺ นิชฺฌนฺทฺ จ.
ปนาโท โอปมณฺโณ จ	เทวสุโต จ มาตลิ
จิตฺตเสโน จ คนฺธพฺโพ	นโฬ ราชา ชโนสโก. ²¹
สาตาคิโร เหมวโต	ปฺนุณฺณโก กรตฺติโย คุโฬ
สิวโก มุจฺลินฺโท จ	เวสฺสามิตฺโต ยฺคุนฺธโร.
โคปาโล สุปฺปเคโธ ²² จ	หิริ เนตฺตี ²³ จ มนฺทิโย.
ปณฺจาลจณฺโท อาพวโก	ปชฺชนโน ²⁴ สุมโน สุมฺไซ
ทมิไซ มณิ มานิจโร ²⁵ ทีโฆ	อโถ เสรีสโก สห.

อิมเอสฺ ยุกขานํ มหายุกขานํ เสนาปตีนิ มหาเสนาปตีนิ อฺชฺชมาเปตพฺพํ วิกฺกนฺทิตพฺพํ วิรวิตพฺพํ 'อัย ยุกไซ คุณหาติ, อัย ยุกไซ อาวิสติ, อัย ยุกไซ เหเจติ, อัย ยุกไซ วิเหเจติ, อัย ยุกไซ หีสติ, อัย ยุกไซ วิหีสติ, อัย ยุกไซ น มุญจตี'ติ.

อัย โข ส่า มาริส อภาวนาภฺยิยา รุกฺขา ภิกฺขุณฺโณ ภิกฺขุณฺโณ อฺปาสกานํ อฺปาสิกานํ คฺตติยา รุกฺขาย อวิหีสาย ฉาสฺสูวิหาราย. หนฺท จทานิ มยฺ มาริส คจฺฉาม, พหุภิกฺจจา มยฺ พหุภกรณฺเีย"ติ. "ยสฺสทานิ ตฺมเห มหาราชาโน กาลํ มณฺณถา"ติ.

[๒๘๔] อถ โข จตฺตาโร มหาราชา อฺชฺชจายาสนา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา ปทกฺขิณฺํ กตฺวา ตตฺถเววนฺตรชาเยสฺสุ. เตปิ โข ยุกฺขา อฺชฺชจายาสนา อปฺเปกฺจเจ ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา ปทกฺขิณฺํ กตฺวา ตตฺถเววนฺตรชาเยสฺสุ; อปฺเปกฺจเจ ภควตา สทฺธิ สมนฺไมทีสฺสุ, สมนฺไมทนียํ กถํ สารณฺเีย วิตฺติสาเรตฺวา ตตฺถเววนฺตรชาเยสฺสุ; อปฺเปกฺจเจ, เยน ภควา, เตนณฺชลิมนฺปณาเมตฺวา ตตฺถเววนฺตรชาเยสฺสุ; อปฺเปกฺจเจ นาม โคตฺตํ ส่าเวตฺวา ตตฺถเววนฺตรชาเยสฺสุ; อปฺเปกฺจเจ ตฺถนฺหิภฺภูตา ตตฺถเววนฺตรชาเยสฺสูติ.

ปจฺมภาณวาโร นิฏฺฐิตโ.

²¹ อ.ม.ส. ชเนสโก

²² อ.ม. สุปฺปโรโธ

²³ ส.อ. หิริ เนตฺตี

²⁴ อ.ม.ส.อ. ปชฺชนโน

²⁵ อ.ม.ส. มาณิวโร

พุดิยภาณวาร

[๒๘๕] อถ โข ภควา ตสฺสา รตติยา อจฺเจเนน ภิกฺขุ อามนฺเตสิ “อิมํ ภิกฺขเว รตตี จตฺตาโร มหाराชา มหติยา จ ยกฺขเสนาย มหติยา จ คนฺธพฺพเสนาย มหติยา จ กุมฺภณฺฑเสนาย มหติยา จ นาคเสนาย จตฺตทิสฺสํ รกฺขํ จเปตฺวา จตฺตทิสฺสํ คุมฺภํ จเปตฺวา จตฺตทิสฺสํ โอิวฺรณํ จเปตฺวา อภิกฺกนฺตาย รตติยา อภิกฺกนฺตวณฺณา เกวลกปฺปํ คิซฺฉณฺฏํ โอิภาเสตฺวา, เยนานํ, เตนุปลสงฺกมึสุ; อุปลสงฺกมิตฺวา มํ อภิวาเทตฺวา เอกมฺนตํ นิสฺสีทิสฺสุ. เตปิ โข ภิกฺขเว ยกฺขา อปฺเปกฺจเจ มํ อภิวาเทตฺวา เอกมฺนตํ นิสฺสีทิสฺสุ; อปฺเปกฺจเจ มยา สทฺธิ สมฺโมทิสฺสุ, สมฺโมทนียํ กถํ สารณียํ วิตฺติสาเรตฺวา เอกมฺนตํ นิสฺสีทิสฺสุ; อปฺเปกฺจเจ, เยนานํ, เตนณฺชลิมนฺณาเมตฺวา เอกมฺนตํ นิสฺสีทิสฺสุ; อปฺเปกฺจเจ นามโคตฺตํ สาเวตฺวา เอกมฺนตํ นิสฺสีทิสฺสุ; อปฺเปกฺจเจ ตฺถนฺทิสฺสุตา เอกมฺนตํ นิสฺสีทิสฺสุ.

[๒๘๖] เอกมฺนตํ นิสฺสินฺโน โข ภิกฺขเว เวสฺสวณฺโณ มหाराชา มํ เอตทโวจ ‘สนฺติ หิ ภาฺนเต อุฬารายา ยกฺขา ภควโต อปฺปสนฺนา; สนฺติ หิ ภาฺนเต อุฬารายา ยกฺขา ภควโต ปสนฺนา; สนฺติ หิ ภาฺนเต มชฺฌิมา ยกฺขา ภควโต อปฺปสนฺนา; สนฺติ หิ ภาฺนเต มชฺฌิมา ยกฺขา ภควโต ปสนฺนา; สนฺติ หิ ภาฺนเต นีจายา ยกฺขา ภควโต อปฺปสนฺนา; สนฺติ หิ ภาฺนเต นีจายา ยกฺขา ภควโต ปสนฺนา. เยภฺยูเยน โข ปน ภาฺนเต ยกฺขา อปฺปสนฺนายเว ภควโต. ตํ กิสฺส เหตุ ? ภควา หิ ภาฺนเต ปาณาติปาทา เวรมณียา ฌมฺมํ เทเสติ, อทินฺนาทานา เวรมณียา ฌมฺมํ เทเสติ, กาเมสุมิจฺจจาจฺจารา เวรมณียา ฌมฺมํ เทเสติ, มุสาวาทา เวรมณียา ฌมฺมํ เทเสติ, สุราเมรยมชฺชชฺชปฺปมาทญฺ्ञานา เวรมณียา ฌมฺมํ เทเสติ. เยภฺยูเยน โข ปน ภาฺนเต ยกฺขา อปฺปปฏิวริตฺตายเว ปาณาติปาทา, อปฺปปฏิวริตฺตา อทินฺนาทานา, อปฺปปฏิวริตฺตา กาเมสุมิจฺจจาจฺจารา, อปฺปปฏิวริตฺตา มุสาวาทา, อปฺปปฏิวริตฺตา สุราเมรยมชฺชชฺชปฺปมาทญฺ्ञานา. เตสนฺตํ โหติ อปฺปิยํ อมฺนาปํ. สนฺติ หิ ภาฺนเต ภควโต สวากา อรณฺณวณฺนปตฺถานิ ปนฺตานิ เสนาสฺซานิ ปฏฺิเสวณฺติ อปฺปสทฺทานิ อปฺปนิกฺโขสานิ วิชฺชนวาทานิ มนุสฺสราหสฺเสยยกานิ ปฏฺิสลฺลานสารูปฺพานิ. ตตฺถ สนฺติ อุฬารายา ยกฺขา นิวาสิโน, เย อิมฺสมึ ภควโต ปาวจเน อปฺปสนฺนา, เตสํ ปสาทาย อุคฺคณฺหาตุ ภาฺนเต ภควา อาญานาญฺิยํ รกฺขํ ภิกฺขุณฺํ ภิกฺขุณฺึนํ อุปาสิกานํ อุปาสิกานํ คฺคตฺติยา รกฺขาย อวิหีสาย ฉาสฺสูวิหารายาติ. อธิวาเสสิ โข อหํ ภิกฺขเว ตฺถนฺทิสฺสุตา. อถ โข ภิกฺขเว เวสฺสวณฺโณ มหाराชา เม อธิวาสนํ วิทิตฺวา ตายํ เวลายํ อิมํ อาญานาญฺิยํ รกฺขํ อภาสิ :

[๒๘๗] “วิปฺสฺสิสฺส นมตฺถ	จกฺขุมฺนตสฺส สิริมโต
สิขิสฺสปี นมตฺถ	สพฺพญฺตานุกมฺปิโน.
เวสฺสวณฺโณ นมตฺถ	นฺหาตกสฺส ตปฺสฺสิโน
นมตฺถ กุสฺนชฺชส	มารเสนาปมทฺธิโน.
โกถนาคมนสฺส นมตฺถ	พฺราหฺมณสฺส วุสฺสิมโต
กสฺสปฺส นมตฺถ	วิปฺปมฺตตสฺส สพฺพธิ.
องฺคิรสฺส นมตฺถ	สภฺยปฺตตสฺส สิริมโต
โย อิมํ ฌมฺมมเทเสสิ	สพฺพทฺกฺขาปฺนุทฺนํ.
เย จาปี นิพฺพุตา โลเก	ยถาญฺตํ วิปฺสฺสิสฺสุ

เต ชนา อปีสุณา	มหนตา วีตสารทา.
หิต์ เทวมนุสสานัน	ยัม นมสฺสนนฺติ โคตมัม
วิชฺชาจรณสมปฺพนัน	มหนตัม วีตสารทัม.
[๒๘๘] ยโต อุกฺคจฺจนฺติ สุริโย	อาทิจฺโจ มณฺทลัมมหา
ยสฺส จุกฺคจฺจมานสฺส	สัំวรีปฺปิ นินฺรุชฺฌตฺติ,
ยสฺส จุกฺคเต สุริเย	ทิวโสติ ปวฺจจติ.
รหโหปี ตตฺถ คมภีโร	สมฺมุทโท สฺริโตทโก
เอวนตัม ตตฺถ ชานนฺติ	สมฺมุทโท สฺริโตทโก.
อิโต สภา ปุริมา ทิสสา	อิติ นัม อาจิกฺขตฺตี ชโน
ยัม ทิสฺส อภิปาเลติ	มหารราชา ยสฺสสฺสี โส.
คณฺหพฺพานัน อธิปติ	ธตฺตมฺภูโจ อิติ นามโส
รมตฺตี นจฺจคฺคีเตหิ	คณฺหพฺเพหิ ปุรฺกฺขโต.
ปฺุตตาปี ตสฺส พหโว	เอกนามาติ เม สุตัม
อสีติ ทสฺส เอโก จ	อินฺทนามา มหพฺพลา.
เต จาปี พุทฺธัม ทิสฺวาน	พุทฺธัม อาทิจฺจพฺนฺธุนัน
ทฺูรโต ว นมสฺสนนฺติ	มหนตัม วีตสารทัม.
นโม เต ปุริสาชฌณฺ	นโม เต ปุริสุตฺตม
กฺุสเลน สเมกฺขสฺสี	อมนุสฺสาปี ตัม วนฺทนฺติ.
สุตัม เนตัม อภินฺนุโส	ตสฺสา เอวํ วเทมเส.
ชินัน วนฺทถ โคตมัม	ชินัน วนฺทาม โคตมัม
วิชฺชาจรณสมปฺพนัน	พุทฺธัม วนฺทาม โคตมัม.
[๒๘๙] เยน เปตา ปวฺจฺจนฺติ	ปีสุณา ปิภฺภูจิมฺลิกา
ปาณาติปาติโน ลุทฺทา	โจรา เนกติกกา ชนา.
อิโต สภา ทกฺขิณา ทิสสา	อิติ นัม อาจิกฺขตฺตี ชโน
ยัม ทิสฺส อภิปาเลติ	มหารราชา ยสฺสสฺสี โส.
กฺุมฺภณฺทานัน อธิปติ	วิรุโฬฺห อิติ นามโส
รมตฺตี นจฺจคฺคีเตหิ	กฺุมฺภณฺเทหิ ปุรฺกฺขโต.
ปฺุตตาปี ตสฺส พหโว	เอกนามาติ เม สุตัม
อสีติ ทสฺส เอโก จ	อินฺทนามา มหพฺพลา.
เต จาปี พุทฺธัม ทิสฺวาน	พุทฺธัม อาทิจฺจพฺนฺธุนัน
ทฺูรโต ว นมสฺสนนฺติ	มหนตัม วีตสารทัม.
นโม เต ปุริสาชฌณฺ	นโม เต ปุริสุตฺตม
กฺุสเลน สเมกฺขสฺสี	อมนุสฺสาปี ตัม วนฺทนฺติ.
สุตัม เนตัม อภินฺนุโส	ตสฺมา เอวํ วเทมเส.

ชินํ วนุทถ โคตมํ
 วิชชาจรณสมปนฺนํ
 [๒๙๐] ยตถ ใจคฺคจฺจติ สฺริโย
 ยสฺส ใจคฺคจฺจมานสฺส
 ยสฺส ใจคฺคเต สฺริเย
 รหโทปี ตตถ คมภีโร
 เอวณฺตํ ตตถ ชานนฺติ
 อิตฺ สภา ปจฺฉิมา ทิสฺสา
 ยํ ทิสฺ อภิปาเลติ
 นาคานนฺจ อธิปติ
 รมตี นจฺจคฺเตหิ
 ปุตฺตยาปี ตสฺส พหโว
 อสฺตี ทสฺส เอโก จ
 เต จาปี พุทฺธํ ทิสฺวาน
 ทูโรโต ว นมสฺสนฺติ
 นโม เต ปุริสาชณฺณ
 กุสเลน สเมกฺขลฺล
 สฺตํ เนตํ อภินฺนุโส
 ชินํ วนุทถ โคตมํ
 วิชชาจรณสมปนฺนํ
 [๒๙๑] เยน อุตฺตรกฺข รมฺมา
 มนุสฺสา ตตถ ชายนฺติ
 น เต พฺธิํ ปวปฺนติ
 อกฺกฺชปาภิมิ สาลี
 อกณฺ อถุสฺ สฺทฺธํ
 ตฺถุชฺทิกิเร ปจฺิตวาน
 คาเวี เอกชฺรู กตฺวา
 ปสฺสุ เอกชฺรู กตฺวา
 อิตฺถี วาหนํ กตฺวา
 ปุริสํ วาหนํ กตฺวา
 กุมารี วาหนํ กตฺวา
 กุมารํ วาหนํ กตฺวา

เต ยานเ อภิรุหิตฺวา
 สพฺพา ทิสฺสา อญฺปริยายนฺติ.

ชินํ วนุทถ โคตมํ
 พุทฺธํ วนุทถ โคตมํ.
 อาทิจฺจ ฆณฺฑลิมฺหา
 ทิวโสปี นินฺรุชฺฌติ;
 สํวริตี ปวฺจจติ.
 สมฺมุทโท สฺริโตทโก
 สมฺมุทโท สฺริโตทโก.
 อิติ นํ อาจิกฺขตี ชโน
 มหาราชา ยสฺสสิ โส.
 วิรุปกฺโข อิติ นามโส
 นาเคเหว ปุรฺกฺชโต.
 เอกนามาติ เม สฺตํ
 อินฺทนามา มหพฺพลา.
 พุทฺธํ อาทิจฺจพฺนฺธฺนํ
 มหนฺตํ วิตฺสารถํ.
 นโม เต ปุริสฺตตฺม
 อมนุสฺสาปี ตํ วนุทฺนติ.
 ตสฺมา เอวํ วเทมเส.
 ชินํ วนุทถ โคตมํ
 พุทฺธํ วนุทถ โคตมํ.
 มหาเนรฺ สฺทสฺสโน
 อมมา อปริคฺคหา.
 นปี นียนฺติ นงฺคลา
 ปริภุชฺชนฺติ มาณฺสา.
 สฺคณฺธํ ตณฺฑลปฺผลํ
 ตโต ภุชฺชนฺติ โภชนํ.
 อญฺยนฺติ ทิสฺสทิสฺ
 อญฺยนฺติ ทิสฺสทิสฺ.
 อญฺยนฺติ ทิสฺสทิสฺ
 อญฺยนฺติ ทิสฺสทิสฺ.
 อญฺยนฺติ ทิสฺสทิสฺ.

ปจารา ตสฺส ราชีโน.

หตฺถิยานํ อสฺสยานํ ทิพฺพํ ยานํ อฺปฺภุจิตํ
ปาสาทา สิวิกา เจว มหาราชสฺส ยสฺสสิโน.

ตสฺส จ นครา อหุ
อนตฺลิกฺเข สุมปิตา
อาภานาภฺวา กุสิณาภฺวา ปฺรกุสิณาภฺวา
นาภฺพริยา ปฺรกุสิณฺนาภฺวา.
อฺตุตฺเรน กปิวนฺโต
ชโนมฺมปฺเรน จ
นนวนฺติโย อมฺพรอมฺพรฺวติโย
อาฟกมนฺทา นาม ราชธานี.

กุเวรสฺส โข ปน มาริสฺ มหาราชสฺส วิสาณนา นาม ราชธานี,
ตสฺมา กุเวโร มหาราชา เวสฺสวณฺเด ปฺวฺจฺจติ.
ปจฺเจสนฺโต ปกาเสนฺติ ตโตลา ตตฺตลา ตโตตลา
โอสฺสิ เตชฺสิ ตโตชฺสิ สฺสูโร ราชา อริฏฺโจะ เนมิ.
รหฺโทปิ ตตฺถ ธรณี นาม ยโต เมฆา ปวสฺสนฺติ
วสฺสา ยโต ปตฺตายนฺติ สภาปิ ตตฺถ ภาคฺลวตี นาม.
ยตฺถ ยกฺขา ปยิริปาสนฺติ ตตฺถ นิจฺจผลา รุกฺขา
นानาทิชคณา ยุตฺตา มยฺยูโรโกณฺจาภิริฐา.
โกกิลาทิหิ วคฺคฺหิ.
ชีวณฺชีวณฺสทฺเทตฺถ อโถ โอบุจฺจวิตฺตกา
กุกฺกุฏกา กุพีรกา วเน ปฺกฺขรฺสชาติกา.
สูกฺสาลิกฺสทฺเทตฺถ ทณฺฑมาณฺวกาณิ จ
โสภติ สพฺพกาลํ सा กุเวรณฺพิณี สทา.
อิโต सा อฺตุตฺตรา ทิสฺสา อิติ นํ อาจิกฺขตี ชโน
ยํ ทิสฺํ อภิปาเลติ มหาราชา ยสฺสสิ โส.
ยกฺขานํ อาธิปติ กุเวโร อิติ นามโส
รมตี นจฺจคฺีเตหิ ยกฺเขเหว ปฺรฺกฺขโต.
ปฺตุตฺตปิ ตสฺส พหฺโว เอกนามาติ เม สฺตุํ
อสีติ ทสฺ อโโก จ อินฺทนามา มหพฺพลา.
เต จาปิ พุทฺธํ ทิสฺวาน พุทฺธํ อาทิจฺจพฺนฺธฺนํ
ทฺูรโต ว นมฺสฺสนฺติ มหนฺตํ วิตฺสารทํ.
นโม เต ปฺริสาชณฺณ
กุสฺเลน สเมกฺขสิ นโม เต ปฺริสฺตุตฺตม
อมฺนุสฺสาปิ ตํ วนฺทฺนฺติ.

สุตม์ เนตม์ อภินุหโธ	ตสุมา เอวํ วเทมเส.
ชินํ วนุทถ โคตมํ	ชินํ วนุทถม โคตมํ
วิซุซซาจรณสมปนฺนํ	พุทฺธํ วนุทถม โคตมณฺ”ติ.

[๒๙๒] อัย โข ส่า มาริส อากฺวานาฎิยา รกฺษา ภิกฺขุณฺํ ภิกฺขุณฺิณํ อูปาสกานํ อูปาสิگانํ
 คฺตติยา รกฺษาย อวิหีสาย ฆาสฺวิหาราย. ยสฺส กสฺสจि มาริส ภิกฺขุสฺส วา ภิกฺขุณิยา วา อูปาสกสฺส
 วา อูปาสิกาย วา อัย อากฺวานาฎิยา รกฺษา สฺคฺคหิตา ภวิสฺสติ สมตฺตา ปริยาปฺตา. ตถเจ อมนุสฺสโธ
 ยกฺโข วา ยกฺขินี วา ยกฺขไปตโก วา ยกฺขไปตिका วา ยกฺขมหามตฺโต วา ยกฺขปาริสฺสุโข วา
 ยกฺขปจําโร วา, คนฺธพฺโพ วา คนฺธพฺพี วา คนฺธพฺพไปตโก วา คนฺธพฺพไปตिका วา คนฺธพฺพ
 มหามตฺโต วา คนฺธพฺพปาริสฺสุโข วา คนฺธพฺพปจําโร วา, กุมฺภณฺโฑ วา กุมฺภณฺठी วา กุมฺภณฺช
 ไปตโก วา กุมฺภณฺชไปตिका วา กุมฺภณฺชมหามตฺโต วา กุมฺภณฺชปาริสฺสุโข วา กุมฺภณฺชปจําโร
 วา, นาโค วา นาเคี วา นาโคไปตโก วา นาโคไปตिका วา นาโคมหามตฺโต วา นาโคปาริสฺสุโข วา
 นาโคปจําโร วา ปทฺฐจฺจิตฺโต ภิกฺขุํ วา ภิกฺขุณี วา อูปาสกํ วา อูปาสิกํ วา คจฺจนฺตํ วา อนฺคจฺเจยฺย,
 จิตฺตํ วา อูปติฎฺฐเจยฺย, นิสินฺนํ วา อูปนีสึเทยฺย, นิปนฺนํ วา อูปนิปฺชเชยฺย. น เม โส มาริส อมนุสฺสโธ
 ลภายฺย คาเมสฺสุ วา นิคเมสฺสุ วา สกฺกาโร วา ครุگارํ วา. น เม โส มาริส อมนุสฺสโธ ลภายฺย
 อากฺกมฺนทาย นาม ราชธานียา วตถุํ วา วาสํ วา. น เม โส มาริส อมนุสฺสโธ ลภายฺย ยกฺขานํ สมิตี
 คนฺตุ. อปิสฺสํ นํ มาริส อมนุสฺสสา อนาวยฺหมิ นํ กเรยฺยํ อวิวยฺหํ. อปิสฺสํ นํ มาริส อมนุสฺสสา
 อตฺตาหิปี ปริปฺนฺณนาหิ ปริภาสาหิ ปริภาเสยฺยํ. อปิสฺสํ นํ มาริส อมนุสฺสสา วิตฺตมฺปิสฺส ปตฺตํ สึเส
 นิกฺกฺชเชยฺยํ. อปิสฺสํ นํ มาริส อมนุสฺสสา สตฺตธาปิสฺส มุทฺธํ ฆาเลยฺยํ.

สนฺติ หิ มาริส อมนุสฺสสา จณฺฐา รุกฺธา รกฺสา, เต เนว มหาราชาณํ อาทियฺนติ, น
 มหาราชาณํ ปุริสگانํ อาทियฺนติ, น มหาราชาณํ ปุริสگانํ ปุริสگانํ อาทियฺนติ. เต โข เต มาริส
 อมนุสฺสสา มหาราชาณํ อวรุทฺธา นาม วุจฺจนฺติ. เสยฺยถาปี มาริส รณฺโถ มาคฺคสฺส วิชิตฺเต มหาโจรา;
 เต เนว รณฺโถ มาคฺคสฺส อาทियฺนติ, น รณฺโถ มาคฺคสฺส ปุริสگانํ อาทियฺนติ, น รณฺโถ มาคฺคสฺส
 ปุริสگانํ ปุริสگانํ อาทियฺนติ. เต โข เต มาริส มหาโจรา รณฺโถ มาคฺคสฺส อวรุทฺธา นาม วุจฺจนฺติ;
 เอวเมว โข มาริส สนฺติ อมนุสฺสสา จณฺฐา รุกฺธา รกฺสา, เต เนว มหาราชาณํ อาทियฺนติ, น
 มหาราชาณํ ปุริสگانํ อาทियฺนติ, น มหาราชาณํ ปุริสگانํ ปุริสگانํ อาทियฺนติ. เต โข เต มาริส
 อมนุสฺสสา มหาราชาณํ อวรุทฺธา นาม วุจฺจนฺติ. โย หิ โกจิ มาริส อมนุสฺสโธ ยกฺโข วา ยกฺขินี วา
 ยกฺโข วา ยกฺขินี วา ยกฺขไปตโก วา ยกฺขไปตिका วา ยกฺขมหามตฺโต วา ยกฺขปาริสฺสุโข วา
 ยกฺขปจําโร วา, คนฺธพฺโพ วา คนฺธพฺพี วา คนฺธพฺพไปตโก วา คนฺธพฺพไปตिका วา คนฺธพฺพ
 มหามตฺโต วา คนฺธพฺพปาริสฺสุโข วา คนฺธพฺพปจําโร วา, กุมฺภณฺโฑ วา กุมฺภณฺठी วา กุมฺภณฺช
 ไปตโก วา กุมฺภณฺชไปตिका วา กุมฺภณฺชมหามตฺโต วา กุมฺภณฺชปาริสฺสุโข วา กุมฺภณฺชปจําโร
 วา, นาโค วา นาเคี วา นาโคไปตโก วา นาโคไปตिका วา นาโคมหามตฺโต วา นาโคปาริสฺสุโข วา
 นาโคปจําโร วา ปทฺฐจฺจิตฺโต ภิกฺขุํ วา ภิกฺขุณี วา อูปาสกํ วา อูปาสิกํ วา คจฺจนฺตํ วา อนฺคจฺเจยฺย,
 จิตฺตํ วา อูปติฎฺฐเจยฺย, นิสินฺนํ วา อูปนีสึเทยฺย, นิปนฺนํ วา อูปนิปฺชเชยฺย. อิเมสฺสํ ยกฺขานํ มหายกฺขานํ
 เสนาปตีณํ มหาเสนาปตีณํ อูชฺฐมาเปตพฺพํ วิกฺกนฺทิตพฺพํ วิรวิตพฺพํ ‘อัย ยกฺโข คณฺหาติ, อัย ยกฺโข

อาวิสติ, อัยฺ ยกฺโข เหเจติ, อัยฺ ยกฺโข วิเหเจติ, อัยฺ ยกฺโข หีสติ, อัยฺ ยกฺโข วิหีสติ, อัยฺ ยกฺโข น มุญจตี'ติ.

[๒๙๓] กตเมสฺสฺ ยกฺขานํ มหายกฺขานํ สนาปตีํ มหาเสนาปตีํ ?

อินฺโท โสโม วรุโณ จ	ภารทฺวาโซ ปชาปติ
จนฺทโน กามเสฏฺโฐ จ	กิณฺณุชฺฌนฺฑุ นิฆนฺฑุ จ.
ปนาโท โอปมณฺโณ จ	เทวสุโต จ มาตลิ
จิตฺตเสโน จ คนฺธพฺโพ	นโฬ ราชา ชโนสโภ.
สาตาคิโร เหมวโต	ปฺนุณฺณโก กรตฺติโย कुโป
สิวโก มุจฺลินฺโท จ	เวสฺสามิตฺโต ยฺคุนฺธโร.
โคปาโล สุปฺปเคโห จ	หิริ เนตฺติ จ มนฺทิโย.
ปณฺจาลจณฺโท อาพฺวาโก	ปชฺชนฺโน สุมโน สุมฺโข
ทมิฺโข มณิ มานิจโร ทีโฆ	อโถ เสรีสโก สห.

อิมฺสฺสฺ ยกฺขานํ มหายกฺขานํ สนาปตีํ มหาเสนาปตีํ อฺชฺชมาเปตพฺพํ วิกฺกนฺทิตพฺพํ วิรฺวิตพฺพํ 'อัยฺ ยกฺโข คนฺหาติ, อัยฺ ยกฺโข อาวิสติ, อัยฺ ยกฺโข เหเจติ, อัยฺ ยกฺโข วิเหเจติ, อัยฺ ยกฺโข หีสติ, อัยฺ ยกฺโข วิหีสติ, อัยฺ ยกฺโข น มุญจตี'ติ. อัยฺ โข สา มาริสฺ อาภฺวานาภฺวียา รกฺขา ภิกฺขุณฺํ ภิกฺขุณฺีํ นํ อฺปาสกานํ อฺปาสิกานํ कुตฺติยา รกฺขาย อวิหีสาย ผาสฺสุวิหาราย. หนฺท จทานิ มยฺ มาริสฺ คจฺฉาม, พนฺหุกิจฺจา มยฺ พนฺหุกรณฺียา"ติ. "ยสฺสทานิ ตฺมุเห มหาราชาโน กาลํ มณฺณถา"ติ.

[๒๙๔] อถ โข จตฺตารโ มหาราชา อฺภูจฺยาสนา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา ปทกฺขิณฺํ กตฺวา ตตฺถเวณฺฺตรชาเยสฺสุ. เตปิ โข ยกฺขา อฺภูจฺยาสนา อปฺเปกฺจเจ ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา ปทกฺขิณฺํ กตฺวา ตตฺถเวณฺฺตรชาเยสฺสุ; อปฺเปกฺจเจ ภควตา สทฺธิ สฺมโมทีสฺสุ, สฺมโมเทนียํ กถํ สารณฺียํ วีตฺติสาเรตฺวา ตตฺถเวณฺฺตรชาเยสฺสุ; อปฺเปกฺจเจ, เยน ภควา, เตนณฺฺชลิมฺปณฺาเมตฺวา ตตฺถเวณฺฺตรชาเยสฺสุ; อปฺเปกฺจเจ นาม โคตฺตํ สาเวตฺวา ตตฺถเวณฺฺตรชาเยสฺสุ; อปฺเปกฺจเจ ตฺถนฺฺหิภูตา ตตฺถเวณฺฺตรชาเยสฺสุ.

[๒๙๕] อฺคฺคณฺฺหาถ ภิกฺขเว อาภฺวานาภฺวียํ รกฺขํ, ปรียาปฺนฺนาถ ภิกฺขเว อาภฺวานาภฺวียํ รกฺขํ, ธาเรถ ภิกฺขเว อาภฺวานาภฺวียํ รกฺขํ, อตฺถสณฺฺหิตายํ²⁶ ภิกฺขเว อาภฺวานาภฺวียา รกฺขา ภิกฺขุณฺํ ภิกฺขุณฺีํ นํ อฺปาสกานํ อฺปาสิกานํ कुตฺติยา รกฺขาย อวิหีสาย ผาสฺสุวิหารายา"ติ. อิทฺมโวจ ภควา. อตฺตมฺนา เต ภิกฺขู ภควโต ภาสีตํ อภินนฺฺหฺนฺติ.

อาภฺวานาภฺวียสฺสุตฺตํ นิฏฺฐิตํ นวมํ

²⁶ อ.ม., ส.,อ.

๙. อาฏานาฏิยสูตร²⁷
ว่าด้วยมนต์เครื่องรักษาชื่ออาฏานาฏิยะ
ภาณวารที่ ๑

[๒๗๕] ข้าพเจ้าได้สดับมาอย่างนี้

สมัยหนึ่ง พระผู้มีพระภาคประทับอยู่ ณ ภูเขาคิชฌกูฏ เขตกรุงราชคฤห์ ครั้งนั้น ท้าวมหาราชทั้ง ๔ องค์วางยามรักษาการณ์ไว้ทั้ง ๔ ทิศ วางกองกำลังไว้ ทั้ง ๔ ทิศ วางหน่วยป้องกันไว้ทั้ง ๔ ทิศ ด้วยกองทัพยักษ์หมู่ใหญ่ ด้วยกองทัพ คนธรรพหมู่ใหญ่ ด้วยกองทัพกุมภันท์หมู่ใหญ่ และด้วยกองทัพนาคนหมู่ใหญ่ เมื่อราตรีผ่านไป^{๒๘} มีวรรณะงดงามยิ่งนัก เปล่งรัศมีให้สว่างไสวทั่วภูเขาคิชฌกูฏ แล้วเข้าไปเฝ้าพระผู้มีพระภาคถึงที่ประทับ ถวายอภิวัตแล้วนั่ง ณ ที่สมควร ฝ่ายยักษ์เหล่านั้น บางพวกถวายอภิวัตพระผู้มีพระภาคแล้วนั่ง ณ ที่สมควร บางพวกสนทนาปราศรัยพอเป็นที่บันเทิงใจ พอเป็นที่ระลึกถึงกันกับพระผู้มีพระภาค แล้วนั่ง ณ ที่สมควร บางพวกประนมมือไปทางที่พระผู้มีพระภาคประทับอยู่แล้วนั่ง ณ ที่สมควร บางพวกประกาศชื่อและโคตรแล้วนั่ง ณ ที่สมควร บางพวกนั่งนิ่งเฉย ณ ที่สมควร

[๒๗๖] ท้าวเวสวัณมหาราชประทับนั่ง ณ ที่สมควรแล้ว ได้กราบทูลพระผู้มีพระภาคดังนี้ว่า “ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ยักษ์ชั้นสูงที่ไม่เลื่อมใสพระผู้มีพระภาคก็มี ที่เลื่อมใสพระผู้มีพระภาคก็มี ยักษ์ชั้นกลางที่ไม่เลื่อมใสพระผู้มีพระภาคก็มี ที่เลื่อมใสพระผู้มีพระภาคก็มี ยักษ์ชั้นต่ำที่ไม่เลื่อมใสพระผู้มีพระภาคก็มี ที่เลื่อมใสพระผู้มีพระภาคก็มี ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ โดยมาก ยักษ์ไม่เลื่อมใสพระผู้มีพระภาคเลย ชื่อนั้นเพราะเหตุไร เพราะพระผู้มีพระภาคทรงแสดงธรรมเพื่องดเว้นจากการฆ่าสัตว์ ทรงแสดงธรรมเพื่องดเว้นจากการถือเอาสิ่งของที่เจ้าของเขามีได้ให้ ทรงแสดงธรรมเพื่องดเว้นจากการประพฤตินิดในกาม ทรงแสดงธรรมเพื่องดเว้นจากการพูดเท็จ ทรงแสดงธรรมเพื่องดเว้นจากการเสพของมีนเมาคือสุราและเมรัย อันเป็นเหตุแห่งความประมาท แต่โดยมาก พวกยักษ์ไม่งดเว้นจากการฆ่าสัตว์ ไม่งดเว้นจากการถือเอาสิ่งของที่เจ้าของเขามีได้ให้ ไม่งดเว้นจากการประพฤตินิดในกาม ไม่งดเว้นจากการพูดเท็จ ไม่งดเว้นจากการเสพของมีนเมาคือสุราและเมรัย อันเป็นเหตุแห่งความประมาท การที่พระผู้มีพระภาคทรงแสดงธรรมเพื่อการงดเว้นนั้นจึงไม่เป็นที่รัก ไม่เป็นที่ชอบใจของยักษ์เหล่านั้น ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ มีสาวกของพระผู้มีพระภาคที่อาศัยเสนาสนะเป็นป่าละเมาะ และป่าทึบ อันสงัด มีเสียงน้อย มีเสียงอีกที่ก่น้อย ปราศจากการสัญจรไปมาของผู้คน ควรเป็นสถานที่ทำการลับของมนุษย์ ควรแก่การหลีกเว้น พวกยักษ์ชั้นสูงผู้อาศัยอยู่ในป่าในที่ที่ไม่เลื่อมใสในพระธรรมวินัยของพระผู้มีพระภาคนี้ก็มี ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ขอพระผู้มีพระภาคทรงเรียนมนต์เครื่องรักษาชื่ออาฏานาฏิยะ เพื่อให้ยักษ์เหล่านั้นเลื่อมใส เพื่อคุ้มครอง เพื่อรักษา เพื่อไม่ถูกเบียดเบียน เพื่ออยู่สำราญของภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกาทั้งหลายเถิด พระพุทธเจ้าข้า”

พระผู้มีพระภาคทรงรับนิมนต์ด้วยพระอาการดุษณี

ลำดับนั้น ท้าวเวสวัณมหาราช ทรงทราบพระอาการที่พระผู้มีพระภาคทรงรับ แล้วจึงได้กราบทูลมนต์เครื่องรักษาชื่ออาฏานาฏิยะนี้ ในเวลานั้นว่า

[๒๗๗] “ขอนอบน้อมพระวิปัสสีพุทธเจ้า

ผู้มีพระจักขุ มีพระสิริ

ขอนอบน้อมพระสิขีพุทธเจ้า

²⁷ พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เล่ม ๑๑

²⁸ เมื่อราตรีผ่านไป หมายถึงปฐมยาม คือยามที่หนึ่งผ่านไป (ในคืนหนึ่ง แบ่งเป็น ๓ ยาม ยามละ ๔ ชั่วโมง เรียกว่า ปฐมยาม มัชฌิมยามและปัจฉิมยาม ตามลำดับ) (ที.ม.อ. (บาลี) ๒/๒๙๓/๒๕๙, ที.ปา.อ. (บาลี) ๓/๒๗๕/๑๕๒)

ผู้ทรงอนุเคราะห์แก่สัตว์ทั่วหน้า
 ขอนอบน้อมพระเวสสุพุทธเจ้า
 ผู้ทรงชำระกิเลส มีความเพียร
 ขอนอบน้อมพระกฤษณ์พุทธเจ้า
 ผู้ทรงย้ายมารและกองทัพมาร
 ขอนอบน้อมพระโกนาคมนพุทธเจ้า
 ผู้มีบาปอันลอยแล้ว อยู่จบพรหมจรรย์
 ขอนอบน้อมพระกัสสปพุทธเจ้า
 ผู้หลุดพ้นในที่ทั้งปวง
 ขอนอบน้อมพระอังคีรสพุทธเจ้าผู้ศากยบุตร
 ผู้มีพระสิริ ผู้ทรงแสดงธรรมนี้
 อันเป็นเครื่องบรรเทาทุกข์ทั้งปวง
 อนึ่ง พระพุทธเจ้าเหล่าใดเป็นผู้ดับกิเลสแล้วในโลก
 ทรงเห็นแจ้งแล้วตามความเป็นจริง
 พระพุทธเจ้าเหล่านั้นเป็นผู้ไม่ส่อเสียด
 เป็นผู้ยิ่งใหญ่ ปราศจากความครั่นคร้าม
 เทวดาและมนุษย์ทั้งหลายนอบน้อมพระพุทธเจ้า
 ผู้โคตรมโคตรพระองค์ใด
 ทรงเกื้อกูลแก่เทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย
 ทรงเพียบพร้อมด้วยวิชาและจรณะ
 เป็นผู้ยิ่งใหญ่ ปราศจากความครั่นคร้าม
 [๒๗๘] พระสุริยะ คือพระอาทิตย์
 มีมณฑลใหญ่ ขึ้นทางทิศใด
 เมื่อพระอาทิตย์ขึ้น กลางคืนก็หายไป
 และเมื่อพระอาทิตย์ขึ้นเรียกกันว่ากลางวัน
 ในที่ที่พระอาทิตย์ขึ้นนั้นมีห้วงน้ำลึก
 คือมหาสมุทรที่เต็มด้วยน้ำ
 คนทั้งหลายรู้จักห้วงน้ำนั้นว่า สมุทรที่เต็มด้วยน้ำ
 คนเรียกทิศนั้นว่า ทิศนั้นเป็นทิศตะวันออกจากภูเขาสินธุไป
 ซึ่งเป็นทิศที่ท้าวมหาราชผู้มียศองค์นั้นอภิบาลอยู่
 ท้าวมหาราชนั้นมีพระนามว่าฉัตรฐ
 ทรงเป็นหัวหน้าของพวกคนธรรพ์ มีคนธรรพ์แวดล้อม
 ทรงโปรดปรานการรำรำและการขับร้อง
 ข้าพระพุทธเจ้าได้สดับมาว่า
 “แม้โอรสของท้าวฉัตรฐจะมีมากก็มีพระนามเดียวกัน
 คือทั้ง ๙๖ องค์ มีพระนามว่าอินทะ ต่างมีพลังมาก”
 ท้าวฉัตรฐและพระโอรสเหล่านั้น
 เห็นพระพุทธเจ้าผู้ตื่นแล้ว

ผู้เป็นเผ่าพันธุ์แห่งพระอาทิตย์
 พากันถวายอภิวัตพระพุทเจ้า
 ซึ่งเป็นผู้ยิ่งใหญ่ ปราศจากครมครันคร้าม แต่ที่ไกล
 ข้าแต่พระองค์ผู้ทรงเป็นบุรุษอาชาไนย
 ข้าพระพุทเจ้าขอนอบน้อมพระองค์
 ข้าแต่พระองค์ผู้ทรงเป็นบุรุษสูงสุด
 ข้าพระพุทเจ้าขอนอบน้อมพระองค์
 ขอพระองค์โปรดตรวจดูด้วยพระญาณอันฉลาดเถิด
 แม่อมมนุษย์ทั้งหลายก็ถวายอภิวัตพระองค์
 ข้าพระพุทเจ้าทั้งหลาย
 ก็ได้สดับเรื่องนี้มาเนื่อง ๆ ฉะนั้น จึงกราบทูลเช่นนั้น
 ข้าพระพุทเจ้าทั้งหลายเคยถามพวกอมมนุษย์ว่า
 “พวกท่านถวายอภิวัตพระชินโคดมหรือ”
 พวกอมมนุษย์ตอบว่า
 “พวกเราถวายอภิวัตพระชินโคดม”
 ข้าพระพุทเจ้าทั้งหลาย
 ขอถวายอภิวัตพระพุทโคดม
 ผู้เปรียบพร้อมด้วยวิชาและจรณะ
 [๒๗๗] ชนทั้งหลายผู้ส่อเสียด
 ผู้นิทาคนลับหลัง เป็นผู้ฆ่าสัตว์
 เป็นนายพราน เป็นโจร เป็นคนตลบตะแลง
 ตายแล้ว เขาบอกให้นำออกไปทางทิศใด
 คนเรียกทิศนั้นว่า ทิศนั้นเป็นทิศใต้จากภูเขาสิเนรุนี้ไป
 ซึ่งเป็นทิศที่ท้าวมหาราชผู้มียศองค์นั้นอภิบาลอยู่
 ท้าวมหาราชนั้นมีพระนามว่าวิรุฬหะ
 ทรงเป็นหัวหน้าของพวกกุมภกันท์ มีกุมภกันท์แวดล้อม
 ทรงโปรดปรานการร่ำรำและการขับร้อง
 ข้าพระพุทเจ้าได้สดับมาว่า
 “แม้โอรสของท้าววิรุฬหะจะมีมากก็มีพระนามเดียวกัน
 คือทั้ง ๙๑ องค์ มีพระนามว่าอินทะ ต่างมีพลังมาก”
 ท้าววิรุฬหะและพระโอรสเหล่านั้น
 เห็นพระพุทเจ้าผู้ตื่นแล้ว
 ผู้เป็นเผ่าพันธุ์แห่งพระอาทิตย์
 พากันถวายอภิวัตพระพุทเจ้า
 ซึ่งเป็นผู้ยิ่งใหญ่ ปราศจากความครันคร้าม แต่ที่ไกล
 ข้าแต่พระองค์ผู้ทรงเป็นบุรุษอาชาไนย
 ข้าพระพุทเจ้าขอนอบน้อมพระองค์
 ข้าแต่พระองค์ผู้ทรงเป็นบุรุษสูงสุด

ข้าพระพุทธเจ้าขอนอบน้อมพระองค์
 ขอพระองค์โปรดตรวจดูด้วยพระญาณอันฉลาดเถิด
 แม้อมนุษย์ทั้งหลายก็ถวายอภิวัตพระองค์
 ข้าพระพุทธเจ้าทั้งหลาย
 ก็ได้สดับเรื่องนั้นมาเนือง ๆ ฉะนั้น จึงกราบทูลเช่นนี้
 ข้าพระองค์ทั้งหลายเคยถามพวกอมมนุษย์ว่า
 “พวกท่านถวายอภิวัตพระชินโคดมหรือ”
 พวกอมมนุษย์ตอบว่า
 “พวกเราถวายอภิวัตพระชินโคดม”
 ข้าพระพุทธเจ้าทั้งหลาย
 ขอถวายอภิวัตพระพุทธโคดม
 ผู้เปรียบพร้อมด้วยวิชาและจรณะ
 [๒๘๐] พระสุริยะ คือพระอาทิตย์
 มีมณฑลใหญ่ ตกทางทิศใต้
 เมื่อพระอาทิตย์ตก กลางวันก็หายไป
 และเมื่อพระอาทิตย์ตกเรียกกันว่ากลางคืน
 ในที่ที่พระอาทิตย์ตกนั้นมีห้วงน้ำลึก
 คือมหาสมุทรที่เต็มด้วยน้ำ
 คนทั้งหลายรู้จักห้วงน้ำนั้นว่า สมุทรที่เต็มด้วยน้ำ
 คนเรียกทิศนั้นว่า ทิศนั้นเป็นทิศตะวันตกจากภูเขาสิเนรุนี้ไป
 ซึ่งเป็นทิศที่ท้าวมหาราษฎร์มียศองค์นั้นอภิบาลอยู่
 ท้าวมหาราษฎร์นั้นมีพระนามว่าวิรูปักษ์
 ทรงเป็นหัวหน้าของพวกนาค มีนาคแวดล้อม
 ทรงโปรดปรานการรำรำและการขับร้อง
 ข้าพระพุทธเจ้าได้สดับมาว่า
 “แม้โอรสของท้าววิรูปักษ์จะมีมากก็มีพระนามเดียวกัน
 คือทั้ง ๙๑ องค์ มีพระนามว่าอินทะ ต่างมีพลังมาก”
 ท้าววิรูปักษ์และโอรสเหล่านั้น
 เห็นพระพุทธเจ้าผู้ตื่นแล้ว
 ผู้เป็นเผ่าพันธุ์แห่งพระอาทิตย์
 พากันถวายอภิวัตพระพุทธเจ้า
 ซึ่งเป็นผู้ยิ่งใหญ่ ปราศจากความครั่นคร้าม แต่ที่ไกล
 ข้าแต่พระองค์ผู้ทรงเป็นบุรุษอาชาไนย
 ข้าพระพุทธเจ้าขอนอบน้อมพระองค์
 ข้าแต่พระองค์ผู้ทรงเป็นบุรุษสูงสุด
 ข้าพระพุทธเจ้าขอนอบน้อมพระองค์
 ขอพระองค์โปรดตรวจดูด้วยพระญาณอันฉลาดเถิด
 แม้อมนุษย์ทั้งหลายก็ถวายอภิวัตพระองค์

ข้าพระพุทธเจ้าทั้งหลาย
 ก็ได้สดับเรื่องนี้มาเนือง ๆ ฉะนั้น จึงกราบทูลเช่นนี้
 ข้าพระพุทธเจ้าทั้งหลายเคยถามพวกอมนุษย์ว่า
 “พวกท่านถวายเป็นอภิวาทพระชินโคดมหรือ”
 พวกอมนุษย์ตอบว่า
 “พวกเราถวายเป็นอภิวาทพระชินโคดม”
 ข้าพระพุทธเจ้าทั้งหลาย
 ขอถวายเป็นอภิวาทพระพุทโธโคดม
 ผู้เพียบพร้อมด้วยวิชาและจรณะ
 [๒๘๑] อุตตรกुरुทวีปเป็นรมณีสถาน
 มีภูเขาหลวงชื่อสินธุ แลดูงดงาม ตั้งอยู่ทางทิศใต้
 พวกมนุษย์ซึ่งเกิดในอุตตรกुरुทวีปนั้น
 ไม่ยึดถือสิ่งใดว่าเป็นของตน ไม่ถือครอง
 มนุษย์เหล่านั้น ไม่ต้องหว่านพืช
 ไม่ต้องนำไถออกไถ
 หมู่มนุษย์บริโภคข้าวสาลี
 อันผลผลิตในที่ที่ไม่ต้องไถ
 พวกเขาหุงข้าวสาลีอื่นไม่มีรำ ไม่มีแกลบ
 บริสุทธ์ มีกลิ่นหอม มีเมล็ดเป็นข้าวสาร
 บนเตาอันปราศจากควันและถ่าน²⁹
 แล้วบริโภคโภชนะจากที่นั่น
 พวกเขาใช้แม่โคแทนม้าก็บเดียว
 แล้วเที่ยวไปสู่ทิศน้อยทิศใหญ่
 ใช้สัตว์เลี้ยงแทนม้าก็บเดียว แล้วเที่ยวไปสู่ทิศน้อยทิศใหญ่
 ใช้หญิงเป็นพาหนะ³⁰ แล้วเที่ยวไปสู่ทิศน้อยทิศใหญ่
 ใช้ชายเป็นพาหนะ แล้วเที่ยวไปสู่ทิศน้อยทิศใหญ่
 ใช้เด็กหญิงเป็นพาหนะ แล้วเที่ยวไปสู่ทิศน้อยทิศใหญ่
 ใช้เด็กชายเป็นพาหนะ แล้วเที่ยวไปสู่ทิศน้อยทิศใหญ่
 พระสนมทั้งหลายของท้าวมหาราชนั้น
 ก็ขึ้นสู่ยานเหล่านั้น ตามห้อมล้อมไปทุกทิศ
 ยานช้าง ยานม้า ยานทิพย์ ปราสาท และวอ
 บังเกิดแก่ท้าวมหาราชผู้มียศ
 ท้าวเธอทรงมีเมืองหลายเมืองที่สร้างในอากาศ
 คือ เมืองอามานาภา เมืองกุสินาภา

²⁹ เตาอันปราศจากควันและถ่าน ในที่นี้หมายถึงเตาที่ใช้หินซึ่งมีความร้อนในตัวเอง ๓ ก้อนวางเป็นสามเส้า แล้วนำหม้อข้าวที่บรรจุข้าวสารวางไว้บนก้อนเส้านั้น แล้วข้าวก็จะสุกด้วยความร้อนที่เกิดจากก้อนเส้านั้น (ที.ปา.อ. (บาลี) ๓/๒๘๑/๑๕๗)

³⁰ ใช้หญิงเป็นพาหนะ ในที่นี้หมายถึงจับผู้หญิงท้องมาเทียมยานให้ลากไปเหมือนม้าก็บเดียว (ที.ปา.อ. (บาลี) ๓/๒๘๑/๑๕๗)

เมืองปรุกสิณาภา เมืองนาฏปริยา เมืองปรุกสิณนาภา
 ทางทิศเหนือ มีเมืองกปวันตะ
 และมีอีกเมืองหนึ่งชื่อชโนชะ
 อีกเมืองหนึ่งชื่อนวนวติยะ
 และมีอีกเมืองหนึ่งชื่ออัมพรอัมพรวติยะ
 มีราชธานีชื่ออาพักมันทา
 ข้าแต่พระองค์ผู้นิรทุกข์ ทำวฤกรรมหาราช
 มีราชธานีชื่อวิสาณา
 ฉะนั้น มหาชนจึงเรียกทำวฤกรรมหาราชว่า “ทำวเวสวัณ”
 ยักษ์ชื่อตโตลา ชื่อตตตลา
 ชื่อตโตตลา ชื่อโอชสี ชื่อเตชสี ชื่อโตชสี
 ชื่อสุระ ชื่อราชา ชื่อสุโรราชา
 ชื่ออริฐฐะ ชื่อเนมิ ชื่ออริฐฐเนมิ
 ต่างทำหน้าที่หาข่าวและประกาศให้ทราบ³¹
 ในวิสาณาราชธานีนั้น มีห้วงน้ำชื่อธรณี
 ซึ่งเป็นเหตุให้เกิดเมฆ เกิดฝนตก
 ในวิสาณาราชธานีนั้น มีสภาชื่อภคลวดี
 เป็นที่ประชุมของพวที่ยักษ์
 มีต้นไม้ทั้งหลาย ผลิผลเป็นนิจ
 ดารดาษด้วยหมุ่นกชนิดต่าง ๆ
 มีเสียงร้องของนกยูง นกกระเรียน
 และเสียงขับกล่อมจากนกดุเหว่า เป็นต้น
 ในวิสาณาราชธานีนั้น มีเสียงร้องของนกชีวัณชีวกะ
 และนกโฏฐูจิตตกะ มีไก่อปา
 ในสระบัวมีปทุมองและนกชื้อโปกขรสาดกะ
 ในวิสาณาราชธานีนั้น มีเสียงนกแก้ว
 นกสาลิกา และหมุ่นกทัณทมาณวะ³²
 สระบัวของทำวฤกรรมนั้น จึงงามตลอดกาลทุกเมื่อ
 คนเรียกทิศนั้นว่า ทิศนั้นเป็นทิศเหนือจากภูเขาสิเนรุนี้ไป
 ซึ่งเป็นทิศที่ทำวฤกรรมผู้ทรงยศองค์นั้นอภิบาลอยู่
 ทำวฤกรรมนั้น มีพระนามว่าทำวฤเวร
 ทรงเป็นหัวหน้าของพวที่ยักษ์ มียักษ์แวดล้อม
 ทรงโปรดปรานการร้ายรำและการขับร้อง

³¹ ต่างทำหน้าที่หาข่าวและประกาศให้ทราบ หมายถึงยักษ์ผู้ครองเมืองแต่ละตน แยกกันทำหน้าที่ดูแล รักษาผลประโยชน์ของเมืองนั้นและแจ้งข่าวแก่ยักษ์ผู้เฝ้าประตูในทิศต่าง ๆ ๑๒ ทิศ ของวิสาณาราชธานี เพื่อให้นำไปถวายแก่ทำวเวสวัณ (ที.ปา.อ. (บาลี) ๓/๒๔๑/๑๕๙, ที.ปา.ฎีกา (บาลี) ๒๔๑/๑๙๘)

³² นกทัณทมาณวะ หมายถึงนกที่มีหน้าเหมือนคนซึ่งชอบนำท่อนไม้สีทองมาวางไว้บนใบบัว (ที.ปา.อ. (บาลี) ๓/๒๔๑/๑๖๐)

ข้าพระพุทธเจ้าได้สดับมาว่า

“แม้โอรสของท้าวฤเวระจะมีมาก ก็มีพระนามเดียวกัน
คือ ทั้ง ๙๑ องค์ มีพระนามว่าอินทะ ต่างมีพลังมาก”

ท้าวฤเวระและโอรสเหล่านั้น

เห็นพระพุทธเจ้าผู้ตื่นแล้ว

ผู้เป็นเผ่าพันธุ์แห่งพระอาทิตย์

พากันถวายเป็นภิกขาวิาทพระพุทธเจ้า

ซึ่งเป็นผู้ยิ่งใหญ่ ปราศจากความครั่นคร้าม แต่ที่ไกล

ข้าแต่พระองค์ผู้ทรงเป็นบุรุษอาชาไนย

ข้าพระพุทธเจ้าขอนอบน้อมพระองค์

ข้าแต่พระองค์ผู้ทรงเป็นบุรุษสูงสุด

ข้าพระพุทธเจ้าขอนอบน้อมพระองค์

ขอพระองค์โปรดตรวจดูด้วยพระญาณอันฉลาดเกิด

แม่อมมนุษย์ทั้งหลายก็ถวายเป็นภิกขาวิาทพระองค์

ข้าพระพุทธเจ้าทั้งหลาย

ก็ได้สดับเรื่องนั้นมาเนื่อง ๆ ฉะนั้น จึงกราบทูลเช่นนี้

ข้าพระพุทธเจ้าทั้งหลายเคยถามพวกอมมนุษย์ว่า

“พวกท่านถวายเป็นภิกขาวิาทพระชินโคดมหรือ”

พวกอมมนุษย์ตอบว่า

“พวกเราถวายเป็นภิกขาวิาทพระชินโคดม”

ข้าพระพุทธเจ้าทั้งหลาย

ขอถวายเป็นภิกขาวิาทพระพุทธโคดม

ผู้เพียบพร้อมด้วยวิริยชาและจรณะ

ข้าแต่พระองค์ผู้นิรทุกข์ นี้แหละ คือ มนต์เครื่องรักษาชื่ออาภานาภิยะนั้น เพื่อคุ้มครอง เพื่อรักษา
เพื่อไม่ถูกเบียดเบียน เพื่ออยู่สำราญของภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกาทั้งหลาย

[๒๘๒] ข้าแต่พระองค์ผู้นิรทุกข์ ผู้ใดก็ตาม ไม่ว่าจะ เป็นภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก หรืออุบาสิกา ผู้เรียน
มนต์เครื่องรักษาชื่ออาภานาภิยะนี้จนจบครบบริบูรณ์แล้ว หากว่าอมมนุษย์ ไม่ว่าจะ เป็นยักษ์ ยักษ์ณี บุตร
ยักษ์ ธิดายักษ์ มหาอำมาตย์ของยักษ์ บริวารของยักษ์ ผู้รับใช้ของยักษ์ก็ตาม ไม่ว่าจะ เป็นคนธรรพ์ นาง
คนธรรพ์ บุตรคนธรรพ์ ธิดาคนธรรพ์ มหาอำมาตย์ของคนธรรพ์ บริวารของคนธรรพ์ ผู้รับใช้ของคนธรรพ์
ก็ตาม ไม่ว่าจะ เป็นกุมภันท์ นางกุมภันท์ บุตรกุมภันท์ ธิดากุมภันท์ มหาอำมาตย์ของกุมภันท์ บริวาร
ของกุมภันท์ ผู้รับใช้ของกุมภันท์ก็ตาม ไม่ว่าจะ เป็นนาค นางนาค บุตรนาค ธิดานาค มหาอำมาตย์ของ
นาค บริวารของนาค ผู้รับใช้ของนาคก็ตาม มีจิตประทุษร้าย เดินตามภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก หรืออุบาสิกา ผู้
กำลังเดินไป ยืนใกล้ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก หรืออุบาสิกา ผู้ยืนอยู่ นั่งใกล้ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก หรืออุบาสิกา
ผู้ นั่งอยู่ หรือนอนใกล้ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก หรือ อุบาสิกา ผู้นอนอยู่

ข้าแต่พระองค์ผู้นิรทุกข์ อมนุษย์นั้นไม่พึงได้สักการะ หรือความเคารพ ในหมู่บ้านหรือในนิคมของ
ข้าพระพุทธเจ้า ไม่พึงได้พื้นที่บ้าน หรือที่อยู่ในราชอาณาจักรชื่อว่าอาฬัมมทาของข้าพระพุทธเจ้า ไม่อาจเข้า
สมาคมของพวกยักษ์ของข้าพระพุทธเจ้า

อีกประการหนึ่ง อมนุษย์ทั้งหลายไม่พึงทำอวาหมงคลหรือวิวาหมงคลกับอมมนุษย์นั้น

อีกประการหนึ่ง อมมนุษย์ทั้งหลายต่ออมมนุษย์นั้นด้วยคำดำที่ตรงตัวเต็มปาก เต็มคำ³³

อีกประการหนึ่ง อมมนุษย์ทั้งหลายพึงเอาบาตรเปล่าครอบศีรษะอมมนุษย์นั้น

อีกประการหนึ่ง อมมนุษย์ทั้งหลายพึงผ่าศีรษะอมมนุษย์นั้นออกเป็น ๗ เลี่ยง

ข้าแต่พระองค์ผู้นิรทุกข์ มีอมมนุษย์ทั้งหลาย ที่ดุร้าย โหดเหี้ยม ทำเกินเหตุ อมมนุษย์เหล่านั้นไม่เชื่อฟังท้าวมหาราช ไม่เชื่อฟังเสนาบดีของท้าวมหาราช ไม่เชื่อฟังผู้ช่วยเสนาบดีของท้าวมหาราช ข้าแต่พระองค์ผู้นิรทุกข์ อมมนุษย์เหล่านั้นเรียกว่า เป็นศัตรูของท้าวมหาราช เหมือนมหาโจรทั้งหลายในแคว้นแคว้นของพระราชผู้ครองแคว้นมคธ มหาโจรเหล่านั้นไม่เชื่อฟังพระราชผู้ครองแคว้นมคธ ไม่เชื่อฟังเสนาบดีของพระราชผู้ครองแคว้นมคธ ไม่เชื่อฟังผู้ช่วยเสนาบดีของพระราชผู้ครองแคว้นมคธ ข้าแต่พระองค์ผู้นิรทุกข์ มหาโจรเหล่านั้น เรียกว่า เป็นศัตรูของพระราช ผู้ครองแคว้นมคธ ฉนั้นใด มีอมมนุษย์ทั้งหลาย ที่ดุร้าย โหดเหี้ยม ทำเกินเหตุ อมมนุษย์เหล่านั้น ไม่เชื่อฟังท้าวมหาราช ไม่เชื่อฟังเสนาบดีของท้าวมหาราช ไม่เชื่อฟังผู้ช่วยเสนาบดีของท้าวมหาราช ข้าแต่พระองค์ผู้นิรทุกข์ อมมนุษย์เหล่านั้น เรียกว่า เป็นศัตรูของท้าวมหาราช ฉนั้นนั่นเหมือนกัน

ข้าแต่พระองค์ผู้นิรทุกข์ อมมนุษย์ผู้ใดผู้หนึ่ง ไม่ว่าจะเป็ดยักษ์ ยักษ์ณี บุตรยักษ์ ธิดายักษ์ มหาอำมาตย์ของยักษ์ บริวารของยักษ์ ผู้รับใช้ของยักษ์ก็ตาม ไม่ว่าจะเป็นครนรรพ์ นางคนนรรพ์ บุตรคนนรรพ์ ธิดาคคนนรรพ์ มหาอำมาตย์ของคนนรรพ์ บริวารของคนนรรพ์ ผู้รับใช้ของคนนรรพ์ก็ตาม ไม่ว่าจะเป็นกุมภภัณฑ์ นางกุมภภัณฑ์ บุตรกุมภภัณฑ์ ธิดากุมภภัณฑ์ มหาอำมาตย์ของกุมภภัณฑ์ บริวารของกุมภภัณฑ์ ผู้รับใช้ของกุมภภัณฑ์ก็ตาม ไม่ว่าจะเป็นนาค นางนาค บุตรนาค ธิดานาค มหาอำมาตย์ของนาค บริวารของนาค ผู้รับใช้ของนาคก็ตาม มีจิตประทุษร้าย เดินตามภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก หรืออุบาสิกา ผู้กำลังเดินอยู่ ยืนใกล้ ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก หรือ อุบาสิกา ผู้ยืนอยู่ นั่งใกล้ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก หรืออุบาสิกา ผู้นั่งอยู่ หรือนอนใกล้ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก หรืออุบาสิกา ผู้นอนอยู่ ฟังกล่าวโทษ ร้องทุกข์ ร้องเรียน ต่อยักษ์ มหายักษ์ เสนาบดียักษ์ มหาเสนาบดียักษ์เหล่านี้ว่า “ยักษ์นี้ดีง ยักษ์นี้เข้าสิง ยักษ์นี้ระราน ยักษ์นี้รุกราน ยักษ์นี้เบียดเบียน ยักษ์นี้บีบคั้น ยักษ์นี้ไม่ยอมปล่อย”

[๒๘๓] ยักษ์ มหายักษ์ เสนาบดียักษ์ มหาเสนาบดียักษ์ คือใคร

คือ อินทะ ๑ โสมะ ๑ วรุณะ ๑

ภารทวาชะ ๑ ปชาบดี ๑ จันทนะ ๑ กามเสฏฐะ ๑

กินนุชัณฑุ ๑ นิษัณฑุ ๑ ปนาทะ ๑

โอปมัญญะ ๑ เทวสุตะ ๑ มาตลี ๑

จิตตเสนะ ๑ คันธัพพะ ๑ นโฬราชา ๑

ชโนสกะ ๑ สาทาคิระ ๑ เหมวตะ ๑

ปุณณกะ ๑ กรตียะ ๑ คุพะ ๑

สิวกะ ๑ มุจลินทะ ๑ เวสสามิตตะ ๑

ยุคัณธะ ๑ โคปาละ ๑ สุปปเคระ ๑ หิริ ๑

เนตติ ๑ มันทียะ ๑ ปัญจาลจันทะ ๑

อาฬวกะ ๑ ปชุนนะ ๑ สุมนะ ๑

สุมุขะ ๑ ทมิมุขะ ๑ มณี ๑

³³ คำดำที่ตรงตัวเต็มปากเต็มคำ ในที่นี้หมายถึงคำดำกระทบถึงอวัยวะส่วนตัวของผู้ถูกดำ ที่ชดถ้อยขัดคำ ไม่อ้อมค้อม เช่น ไล่ตาเข ไล่พันเหยียน (ที.ปา.อ. (บาลี) ๓/๒๘๒/๑๖๐-๑๖๑)

มานิจระ ๑ ทีฆะ ๑ รวมทั้งเสรีสกะด้วย

พุทธบริษัท ฟังกล่าวโทษ ร้องทุกข์ ร้องเรียนต่อยักษ์ มหายักษ์ เสนาบดียักษ์ มหาเสนาบดียักษ์ เหล่านี้ว่า “ยักษ์นี้สิง ยักษ์นี้เข้าสิง ยักษ์นี้ระราน ยักษ์นี้รุกราน ยักษ์นี้เบียดเบียน ยักษ์นี้บีบคั้น ยักษ์นี้ไม่ยอมปล่อย”

ข้าแต่พระองค์ผู้นิรทุกข์ นี่แหละ คือ มนต์เครื่องรักษาชื่ออาฏานาฏิยะ เพื่อคุ้มครอง เพื่อรักษา เพื่อไม่ถูกเบียดเบียน เพื่ออยู่สำราญของภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกาทั้งหลาย

ข้าแต่พระองค์ผู้นิรทุกข์ บัดนี้ ข้าพระพุทธเจ้าทั้งหลายขอทูลลากลับ เพราะ มีกิจมาก มีหน้าที่ที่จะต้องทำมาก พระพุทธเจ้าข้า”

พระผู้มีพระภาคตรัสว่า “มหाराชทั้งหลาย ขอท่านทั้งหลายจงกำหนดเวลา ที่สมควร ณ บัดนี้เถิด”

[๒๔๔] ครั้งนั้น ท้าวมหाराชทั้ง ๔ ลุกจากที่ประทับถวายอภิวัตพระผู้มีพระภาค กระทำประทักษิณแล้วอันตรธาน(หายตัว)ไป ณ ที่นั่นเอง แม้พวกยักษ์เหล่านั้นก็ลุกจากที่นั่ง บางพวกก็ถวายอภิวัตพระผู้มีพระภาค กระทำประทักษิณแล้วอันตรธานไป ณ ที่นั่นเอง บางพวกสนทนาปราศรัยพอเป็นที่บันเทิงใจ พอเป็นที่ระลึกถึงกันกับพระผู้มีพระภาคแล้วอันตรธานไป ณ ที่นั่นเอง บางพวกประนมมือไปทางที่พระผู้มีพระภาคประทับอยู่แล้วอันตรธานไป ณ ที่นั่นเอง บางพวกประกาศชื่อและโคตรแล้วอันตรธานไป ณ ที่นั่นเอง บางพวกอันตรธานไปเสียเฉย ๆ ณ ที่นั่นเอง

ภาณวารที่ ๑ จบ

ภาณวารที่ ๒

[๒๔๕] เมื่อราตรีนั้นล่วงไป พระผู้มีพระภาครับสั่งเรียกภิกษุทั้งหลายมา ตรัสว่า “ภิกษุทั้งหลาย ตลอดราตรีนี้ ท้าวมหाराชทั้ง ๔ องค์วางยามรักษาการณ์ไว้ ทั้ง ๔ ทิศ วางกองกำลังไว้ทั้ง ๔ ทิศ วางหน่วยป้องกันไว้ทั้ง ๔ ทิศ ด้วยกองทัพ ยักษ์หมูใหญ่ ด้วยกองทัพคนธรรพ์หมูใหญ่ ด้วยกองทัพกุมภันท์หมูใหญ่ และด้วยกองทัพนาคหมูใหญ่ เมื่อราตรีนั้นผ่านไป มีวรรณะดงงามยิ่งนัก เปล่งรัศมีให้สว่างไสวทั่วภูเขา คิชฌกุฎแล้ว เข้าไปหาเราถึงที่อยู่ ใหว่เราแล้วนั้น ณ ที่สมควร ยักษ์เหล่านั้น บางพวกใหว่เราแล้วนั้น ณ ที่สมควร บางพวกสนทนาปราศรัย พอเป็นที่บันเทิงใจ พอเป็นที่ระลึกถึงกันกับเราแล้วนั้น ณ ที่สมควร บางพวกประนมมือมาทางที่เราอยู่แล้วนั้น ณ ที่สมควร บางพวกประกาศชื่อและโคตรแล้วนั้น ณ ที่สมควร บางพวกนั่งนิ่งเฉย ณ ที่สมควร

[๒๔๖] ภิกษุทั้งหลาย ท้าวเวสวัณมหาราชประทับนั่ง ณ ที่สมควรแล้ว ได้กล่าวกับเราดังนี้ว่า “ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ยักษ์ชั้นสูงที่ไม่เลื่อมใสพระผู้มีพระภาค ก็มี ที่เลื่อมใสพระผู้มีพระภาคก็มี ยักษ์ชั้นกลางที่ไม่เลื่อมใสพระผู้มีพระภาคก็มี ที่เลื่อมใสพระผู้มีพระภาคก็มี ยักษ์ชั้นต่ำที่ไม่เลื่อมใสพระผู้มีพระภาคก็มี ที่เลื่อมใสพระผู้มีพระภาคก็มี ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ โดยมาก ยักษ์ไม่เลื่อมใสพระผู้มีพระภาคเลย ชื่อนั้น เพราะเหตุไร เพราะพระผู้มีพระภาคทรงแสดงธรรมเพื่องดเว้นจากการฆ่าสัตว์ ทรงแสดงธรรมเพื่องดเว้นจากการถือเอาสิ่งของที่เจ้าของเขามีได้ให้ ทรงแสดง ธรรมเพื่องดเว้นจากการประพฤตินิโคตติในกาม ทรงแสดง ธรรมเพื่องดเว้นจากการ พุดเท็จ ทรงแสดงธรรมเพื่องดเว้นจากการเสพของมีนเมาคือสุราและเมรัยอันเป็นเหตุแห่งความประมาท แต่โดยมาก พวกยักษ์ไม่งดเว้นจากการฆ่าสัตว์ ไม่งดเว้น จากการถือเอาสิ่งของที่เจ้าของเขามีได้ให้ ไม่งดเว้นจากการประพฤตินิโคตติในกาม ไม่งดเว้น จากการพุดเท็จ ไม่งดเว้นจากการเสพของมีนเมาคือสุราและเมรัยอันเป็นเหตุแห่ง ความประมาท การที่พระผู้มีพระภาคทรงแสดงธรรมเพื่อกางดเว้นนั้นจึงไม่เป็นที่รัก ไม่เป็นที่ชอบใจของยักษ์เหล่านั้น ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ มีสาวกของพระผู้มีพระภาค ที่อาศัยเสนาสนะอันเป็นป่าละเมาะและป่าทึบ อันสงัด มีเสียงน้อย มีเสียงอึกที่ก่น้อย ปราศจากการสัจจรไปมาของผู้คน ควรเป็นสถานที่ทำการลับของมนุษย์ ควรแก่การหลีกเว้น พวกยักษ์ชั้นสูงผู้อาศัยอยู่ในป่าอันที่

ไม่เลื่อมใสในพระธรรมวินัยของพระผู้มีพระภาคนี้ก็มี ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ขอพระผู้มีพระภาคทรงเรียน
 มนต์เครื่องรักษาชื่ออาฏานาฏิยะ เพื่อให้ยักษ์เหล่านั้นเลื่อมใส เพื่อคุ้มครอง เพื่อ รักษา เพื่อไม่ถูก
 เบียดเบียน เพื่ออยู่สำราญของภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกาทั้งหลายเถิด พระพุทธเจ้าข้า” ภิกษุทั้งหลาย
 เรารับนิมิตต์ด้วยอาการดุษณี

ลำดับนั้น ท้าวเวสวัณมหาราช ทราบอาการที่เรารับแล้วจึงได้กล่าว มนต์เครื่องรักษาชื่อ
 อาฏานาฏิยะนี้ ในเวลานั้นว่า

[๒๘๗] “³⁴ขอนอบน้อมพระวิปัสสีพุทธเจ้า
 ผู้มีพระจักขุ มีพระสิริ
 ขอนอบน้อมพระสีขีพุทธเจ้า
 ผู้ทรงอนุเคราะห์แก่สัตว์ทั่วหน้า
 ขอนอบน้อมพระเวสสภูพุทธเจ้า
 ผู้ทรงชำระกิเลส มีความเพียร
 ขอนอบน้อมพระกุกสันธพุทธเจ้า
 ผู้ทรงบำเพ็ญมารและกองทัพมาร
 ขอนอบน้อมพระโกนาคมนพุทธเจ้า
 ผู้มีบาปอันลอยแล้ว อยู่จบพรหมจรรย์
 ขอนอบน้อมพระกัสสปพุทธเจ้า
 ผู้หลุดพ้นในที่ทั้งปวง
 ขอนอบน้อมพระอังคีรสพุทธเจ้าผู้ศากยบุตร
 ผู้มีพระสิริ ผู้ทรงแสดงธรรมนี้
 อันเป็นเครื่องบรรเทาทุกข์ทั้งปวง
 อนึ่ง พระพุทธเจ้าเหล่าใดเป็นผู้ดับกิเลสแล้วในโลก
 ทรงเห็นแจ้งแล้วตามความเป็นจริง
 พระพุทธเจ้าเหล่านั้นเป็นผู้ไม่ส่อเสียด
 เป็นผู้ยิ่งใหญ่ ปราศจากความครั่นคร้าม
 เทวดาและมนุษย์ทั้งหลายนอบน้อมพระพุทธเจ้า
 ผู้โคตรโคตรพระองค์ใด
 ทรงเกื้อกูลแก่เทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย
 ทรงเพียบพร้อมด้วยวิชาและจรณะ
 เป็นผู้ยิ่งใหญ่ ปราศจากความครั่นคร้าม
 [๒๘๘] พระสุริยะ คือพระอาทิตย์
 มีมณฑลใหญ่ ขึ้นทางทิศใด
 เมื่อพระอาทิตย์ขึ้น กลางคืนก็หายไป
 และเมื่อพระอาทิตย์ขึ้นเรียกกันว่ากลางวัน
 ในที่ที่พระอาทิตย์ขึ้นนั้นมีห้วงน้ำลึก
 คือมหาสมุทรที่เต็มด้วยน้ำ

³⁴ ดูเทียบ ข้อ ๒๗๗-๒๘๒ หน้า ๒๒๐-๒๓๑ ในเล่มนี้

คนทั้งหลายรู้จักห้วงน้ำนั้นว่า สมุทรที่เต็มด้วยน้ำ
 คนเรียกทิศนั้นว่า ทิศนั้นเป็นทิศตะวันออกจากภูเขาสิเนรุนี้ไป
 ซึ่งเป็นทิศที่ทำวมหาราษฎร์มียศองค์นั้นอภิบาลอยู่
 ทำวมหาราษฎร์นั้นมีพระนามว่าฉัตรฐ
 ทรงเป็นหัวหน้าของพวกคนธรรพ์ มีคนธรรพ์แวดล้อม
 ทรงโปรดปรานการรำยรำและการขับร้อง
 ข้าพระพุทธเจ้าได้สดับมาว่า
 “แม้โอรสของทำวฉัตรฐจะมีมากก็มีพระนามเดียวกัน
 คือทั้ง ๙๑ องค์ มีพระนามว่าอินทะ ต่างมีพลังมาก”
 ทำวฉัตรฐและพระโอรสเหล่านั้น
 เห็นพระพุทธเจ้าผู้ตื่นแล้ว
 ผู้เป็นเผ่าพันธุ์แห่งพระอาทิตย์
 พากันถวายอภิวัตพระพุทธเจ้า
 ซึ่งเป็นผู้ยิ่งใหญ่ ปราศจากความครั่นคร้าม แต่ที่ไกล
 ข้าแต่พระองค์ผู้ทรงเป็นบุรุษอาชาไนย
 ข้าพระพุทธเจ้าขอนอบน้อมพระองค์
 ข้าแต่พระองค์ผู้ทรงเป็นบุรุษสูงสุด
 ข้าพระพุทธเจ้าขอนอบน้อมพระองค์
 ขอพระองค์โปรดตรวจดูด้วยพระญาณอันฉลาดเกิด
 แม่อมมนุษย์ทั้งหลายก็ถวายอภิวัตพระองค์
 ข้าพระพุทธเจ้าทั้งหลาย
 ก็ได้สดับเรื่องนี้มาเนื่อง ๆ ฉะนั้น จึงกราบทูลเช่นนี้
 ข้าพระพุทธเจ้าทั้งหลายเคยถามพวกอมมนุษย์ว่า
 “พวกท่านถวายอภิวัตพระชินโคดมหรือ”
 พวกอมมนุษย์ตอบว่า
 “พวกเราถวายอภิวัตพระชินโคดม”
 ข้าพระพุทธเจ้าทั้งหลาย
 ขอถวายอภิวัตพระพุทธโคดม
 ผู้เพียบพร้อมด้วยวิชาและจรณะ
 [๒๘๙] คนทั้งหลายผู้ส่อเสียด
 ผู้นินทาคนลับหลัง เป็นผู้ฆ่าสัตว์
 เป็นนายพราน เป็นโจร เป็นคนตลบตะแลง
 ตายแล้ว เขาบอกให้นำออกไปทางทิศใด
 คนเรียกทิศนั้นว่า ทิศนั้นเป็นทิศใต้จากภูเขาสิเนรุนี้ไป
 ซึ่งเป็นทิศที่ทำวมหาราษฎร์มียศองค์นั้นอภิบาลอยู่
 ทำวมหาราษฎร์นั้นมีพระนามว่าวิรุฬหะ
 ทรงเป็นหัวหน้าของพวกกุมภันท์ มีกุมภันท์แวดล้อม
 ทรงโปรดปรานการรำยรำและการขับร้อง

ข้าพระพุทธเจ้าได้สดับมาว่า
 “แม้โอรสของท้าววิรุฬหะจะมีมากก็มีพระนามเดียวกัน
 คือ ทั้ง ๙๑ องค์ มีพระนามว่าอินทะ ต่างมีพลังมาก”
 ท้าววิรุฬหะและพระโอรสเหล่านั้น
 เห็นพระพุทธเจ้าผู้ตื่นแล้ว
 ผู้เป็นเผ่าพันธุ์แห่งพระอาทิตย์
 พากันถวายอภิวัตพระพุทธเจ้า
 ซึ่งเป็นผู้ใหญ่ยิ่ง ปราศจากความครั่นคร้าม แต่ที่ไกล
 ข้าแต่พระองค์ผู้ทรงเป็นบุรุษอาชาไนย
 ข้าพระพุทธเจ้าขอนอบน้อมพระองค์
 ข้าแต่พระองค์ผู้ทรงเป็นบุรุษสูงสุด
 ข้าพระพุทธเจ้าขอนอบน้อมพระองค์
 ขอพระองค์โปรดตรวจดูด้วยพระญาณอันฉลาดเกิด
 แม่อมมนุษย์ทั้งหลายก็ถวายอภิวัตพระองค์
 ข้าพระพุทธเจ้าทั้งหลาย
 ก็ได้สดับเรื่องนั้นมาเนื่อง ๆ ฉะนั้น จึงกราบทูลเช่นนี้
 ข้าพระพุทธเจ้าทั้งหลายเคยถามพวกอมมนุษย์ว่า
 “พวกท่านถวายอภิวัตพระชินโคดมหรือ”
 พวกอมมนุษย์ตอบว่า
 “พวกเราถวายอภิวัตพระชินโคดม”
 ข้าพระพุทธเจ้าทั้งหลาย
 ขอถวายอภิวัตพระพุทธโคดม
 ผู้เพียบพร้อมด้วยวิเศษและจรณะ
 [๒๙๐] พระสุริยะ คือพระอาทิตย์
 มีมณฑลใหญ่ ตกทางทิศใด
 เมื่อพระอาทิตย์ตก กลางวันก็หายไป
 และเมื่อพระอาทิตย์ตกเรียกกันว่ากลางคืน
 ในที่ที่พระอาทิตย์ตกนั้นมีห้วงน้ำลึก
 คือมหาสมุทรที่เต็มด้วยน้ำ
 คนทั้งหลายรู้จักห้วงน้ำนั้นว่า สมุทรที่เต็มด้วยน้ำ
 คนเรียกทิศนั้นว่า ทิศนั้นเป็นทิศตะวันตกจากภูเขาสิเนรุนี้ไป
 ซึ่งเป็นทิศที่ท้าวมหาราชผู้มียศองค์นั้นอภิบาลอยู่
 ท้าวมหาราชนั้นมีพระนามว่าวิรุฬหะ
 ทรงเป็นหัวหน้าของพวกนาค มีขนาดแวดล้อม
 ทรงโปรดปรานการรำรำและการขับร้อง
 ข้าพระพุทธเจ้าได้สดับมาว่า
 “แม้โอรสของท้าววิรุฬหะจะมีมากก็มีพระนามเดียวกัน
 คือ ทั้ง ๙๑ องค์ มีพระนามว่าอินทะ ต่างมีพลังมาก”

ทำววิรูปักษ์และโอรสเหล่านั้น
 เห็นพระพุทธเจ้าผู้ตื่นแล้ว
 ผู้เป็นเฝ้าพันธุแห่งพระอาทิตย์
 พากันถวายอภิวัตพระพุทธเจ้า
 ซึ่งเป็นผู้ยิ่งใหญ่ ปราศจากความครั่นคร้าม แต่ที่ไกล
 ข้าแต่พระองค์ผู้ทรงเป็นบุรุษอาชาไนย
 ข้าพระพุทธเจ้าขอนอบน้อมพระองค์
 ข้าแต่พระองค์ผู้ทรงเป็นบุรุษสูงสุด
 ข้าพระพุทธเจ้าขอนอบน้อมพระองค์
 ขอพระองค์โปรดตรวจดูด้วยพระญาณอันฉลาดเกิด
 แม่อมมนุษย์ทั้งหลายก็ถวายอภิวัตพระองค์
 ข้าพระพุทธเจ้าทั้งหลาย
 ก็ได้สดับเรื่องนี้มาเนื่อง ๆ ฉะนั้น จึงกราบทูลเช่นนี้
 ข้าพระพุทธเจ้าทั้งหลายเคยถามพวกอมมนุษย์ว่า
 “พวกท่านถวายอภิวัตพระชินโคดมหรือ”
 พวกอมมนุษย์ตอบว่า
 “พวกเราถวายอภิวัตพระชินโคดม”
 ข้าพระพุทธเจ้าทั้งหลาย
 ขอถวายอภิวัตพระพุทธโคดม
 ผู้เพียบพร้อมด้วยวิชาและจรณะ
 [๒๙๑] อุตตรกรูทวิปเป็นรมณีสถาน
 มีภูเขาหลวงชื่อสิเนรุ แลตุงดงาม ตั้งอยู่ทางทิศใด
 พวกมนุษย์ซึ่งเกิดในอุตตรกรูทวิปนั้น
 ไม่ยึดถือสิ่งใดว่าเป็นของตน ไม่ถือครอง
 มนุษย์เหล่านั้น ไม่ต้องหว่านพืช
 ไม่ต้องนำไถออกไถ
 หม่อมมนุษย์บริโภคข้าวสาลี
 อันผลผลิตในที่ที่ไม่ต้องไถ
 พวกเขาหุงข้าวสาลีอันไม่มีรำ ไม่มีแกลบ
 บริสุทธี มีกลิ่นหอม มีเมล็ดเป็นข้าวสาร
 บนเตาอันปราศจากควันและถ่าน
 แล้วบริโภคโภชนะจากที่นั้น
 พวกเขาใช้แม่โคแทนม้าก็บเดี้ยว
 แล้วเที่ยวไปสู่ทิศน้อยทิศใหญ่
 ใช้สัตว์เลี้ยงแทนม้าก็บเดี้ยว แล้วเที่ยวไปสู่ทิศน้อยทิศใหญ่
 ใช้หญิงเป็นพาหนะ แล้วเที่ยวไปสู่ทิศน้อยทิศใหญ่
 ใช้ชายเป็นพาหนะ แล้วเที่ยวไปสู่ทิศน้อยทิศใหญ่
 ใช้เด็กหญิงเป็นพาหนะ แล้วเที่ยวไปสู่ทิศน้อยทิศใหญ่

ใช้เด็กชายเป็นพาหนะ แล้วเที่ยวไปสู่ทิศน้อยทิศใหญ่
 พระสนมทั้งหลายของท้าวมหาธาณนั้น
 ก็ขึ้นสูยานเหล่านั้น ตามห้อมล้อมไปทุกทิศ
 ยานช้าง ยานม้า ยานทิพย์ ปราสาท และวอ
 บังเกิดแก่ท้าวมหาธาณผู้มียศ
 ท้าวเธอทรงมีเมืองหลายเมืองที่สร้างในอากาศ
 คือ เมืองอาภานาภา เมืองกุสินาภา
 เมืองปรกตินาภา เมืองนาฏปริยา เมืองปรกสิณนาภา
 ทางทิศเหนือ มีเมืองกปวันตะ
 และมีอีกเมืองหนึ่งชื่อชโนชะ
 อีกเมืองหนึ่งชื่อนวนวติยะ
 และมีอีกเมืองหนึ่งชื่ออัมพรอัมพรวติยะ
 มีราชธานีชื่ออาพักมันทา
 ข้าแต่พระองค์ผู้นิรทุกข์ ท้าวภูเวรมหาราช
 มีราชธานีชื่อวิสาณา
 ฉะนั้น มหาชนจึงเรียกท้าวภูเวรมหาราชว่า “ท้าวเวสวัณ”
 ยักษ์ชื่อโตตลา ชื่อตัตตลา
 ชื่อตโตตลา ชื่อโอชสี ชื่อเตชสี ชื่อโตชสี
 ชื่อสุระ ชื่อราชา ชื่อสุโรราชา
 ชื่ออริฐฐะ ชื่อเนมิ ชื่ออริฐฐเนมิ
 ต่างทำหน้าที่หาข่าวและประกาศให้ทราบ
 ในวิสาณาราชธานีนั้น มีห้วงน้ำชื่อธรณี
 ซึ่งเป็นเหตุให้เกิดเมฆ เกิดฝนตก
 ในวิสาณาราชธานีนั้น มีสภาชื่อภคลวดี
 เป็นที่ประชุมของพวakyักษ์
 มีต้นไม้ทั้งหลาย ผลิผลเป็นนิจ
 ดารดาษด้วยหมุ่นกชนิดต่าง ๆ
 มีเสียงร้องของนกยูง นกกระเรียน
 และเสียงขับกล่อมจากนกดุเหว่า เป็นต้น
 ในวิสาณาราชธานีนั้น มีเสียงร้องของนกชิวัญชิวกะ
 และนกโกฎฐูจิตตกะ มีไก่อปา
 ในสระบัวมีปทุมทองและนกชื้อโปกขรสาดกะ
 ในวิสาณาราชธานีนั้น มีเสียงนกแก้ว
 นกสาลิกาและหมุ่นกทันทมาณะ
 สระบัวของท้าวภูเวรมันนั้น จึงงามตลอดกาลทุกเมื่อ
 คนเรียกทิศนั้นว่า ทิศนั้นเป็นทิศเหนือจากภูเขาสีเนรุนี้ไป
 ซึ่งเป็นทิศที่ท้าวมหาธาณผู้ทรงยศองค์นั้นอภิบาลอยู่
 ท้าวมหาธาณนั้น มีพระนามว่าท้าวภูเวร

ทรงเป็นหัวหน้าของพวกยักษ์ มียักษ์แวดล้อม
 ทรงโปรดปรานด้วยการรำรำและการขับร้อง
 ข้าพระพุทธเจ้าได้สดับมาว่า
 “แม้โอรสของท้าวฤเวระจะมีมาก ก็มีพระนามเดียวกัน
 คือทั้ง ๙๑ องค์ มีพระนามว่าอินทะ ต่างมีพลังมาก”
 ท้าวฤเวระและโอรสเหล่านั้น
 เห็นพระพุทธเจ้าผู้ตื่นแล้ว
 ผู้เป็นเฝ้าพันธู์แห่งพระอาทิตย์
 พากันถวายอภิวัตพระพุทธรูป
 ซึ่งเป็นผู้ยิ่งใหญ่ ปราศจากความครั่นคร้าม แต่ที่ไกล
 ข้าแต่พระองค์ผู้ทรงเป็นบุรุษอาชาไนย
 ข้าพระพุทธเจ้าขอนอบน้อมพระองค์
 ข้าแต่พระองค์ผู้ทรงเป็นบุรุษสูงสุด
 ข้าพระพุทธเจ้าขอนอบน้อมพระองค์
 ขอพระองค์โปรดตรวจดูด้วยพระญาณอันฉลาดเถิด
 แม้อมนุษย์ทั้งหลายก็ถวายอภิวัตพระองค์
 ข้าพระพุทธเจ้าทั้งหลาย
 ก็ได้สดับเรื่องนั้นมาเนื่อง ๆ ฉะนั้น จึงกราบทูลเช่นนี้
 ข้าพระพุทธเจ้าทั้งหลายเคยถามพวกอมมนุษย์ว่า
 “พวกท่านถวายอภิวัตพระชินโคดมหรือ”
 พวกอมมนุษย์ตอบว่า
 “พวกเราถวายอภิวัตพระชินโคดม”
 ข้าพระพุทธเจ้าทั้งหลาย
 ขอถวายอภิวัตพระพุทธรูปโคดม
 ผู้เพียบพร้อมด้วยวิชาและจรณะ
 [๒๙๒] ข้าแต่พระองค์ผู้นิรทุกข์ นี้แหละ คือ มนต์เครื่องรักษาชื่ออภานาฏิยะนั้น เพื่อคุ้มครอง
 เพื่อรักษา เพื่อไม่ถูกเบียดเบียน เพื่ออยู่สำราญของภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกาทั้งหลาย
 ข้าแต่พระองค์ผู้นิรทุกข์ ผู้ใดก็ตามไม่ว่าจะเป็นภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก หรือ อุบาสิกา ผู้เรียนมนต์
 เครื่องรักษาชื่ออภานาฏิยะนี้จนจบครบบริบูรณ์แล้ว หากว่า อมนุษย์ ไม่ว่าจะเป็ดยักษ์ ยักษ์ณี บุตรยักษ์
 ธิดายักษ์ มหาอำมาตย์ของยักษ์ บริวารของยักษ์ ผู้รับใช้ของยักษ์ก็ตาม ไม่ว่าจะเป็นครรพ นางคนครรพ
 บุตรคนครรพ ธิดาคนครรพ มหาอำมาตย์ของคนครรพ บริวารของคนครรพ ผู้รับใช้ของ คนครรพก็ตาม ไม่ว่าจะ
 จะเป็นกุมภัณฑ์ นางกุมภัณฑ์ บุตรกุมภัณฑ์ ธิดากุมภัณฑ์ มหาอำมาตย์ของกุมภัณฑ์ บริวารของกุมภัณฑ์
 ผู้รับใช้ของกุมภัณฑ์ก็ตาม ไม่ว่าจะเป็นนาค นางนาค บุตรนาค ธิดานาค มหาอำมาตย์ของนาค บริวารของ
 นาค ผู้รับใช้ของนาคก็ตาม มีจิตประทุษร้าย เดินตามภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก หรืออุบาสิกา ผู้กำลังเดินไป ยืน
 ใกล้ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก หรืออุบาสิกา ผู้ยืนอยู่ นั่งใกล้ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก หรืออุบาสิกา ผู้นั่งอยู่ หรือ
 นอนใกล้ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก หรือ อุบาสิกา ผู้นอนอยู่

ข้าแต่พระองค์ผู้นิรทุกข์ อมนุษย์นั้นไม่พึงได้สักการะ หรือความเคารพ ในหมู่บ้านหรือในนิคมของ ข้าพระพุทธเจ้า ไม่พึงได้พื้นที่บ้าน หรือที่อยู่ในราชอาณาจักรชื่อว่า อาฟักมันทาของข้าพระพุทธเจ้า ไม่อาจเข้า สماعคมของพวกยักษ์ของข้าพระพุทธเจ้า

อีกประการหนึ่ง อมนุษย์ทั้งหลายไม่พึงทำอาวามงคลและวิวามงคลกับ อมนุษย์นั้น

อีกประการหนึ่ง อมนุษย์ทั้งหลายด่าอมนุษย์นั้นด้วยคำด่าที่ตรงตัวเต็มปาก เต็มคำ

อีกประการหนึ่ง อมนุษย์ทั้งหลายพึงเอาบาตรเปล่าครอบศีรษะอมนุษย์นั้น

อีกประการหนึ่ง อมนุษย์ทั้งหลายพึงผ่าศีรษะอมนุษย์นั้นออกเป็น ๗ เลี่ยง

ข้าแต่พระองค์ผู้นิรทุกข์ มีอมนุษย์ทั้งหลาย ที่ดูร้าย โหดเหี้ยม ทำเกินเหตุ อมนุษย์เหล่านั้นไม่เชื่อ พึ่งทำวมหาราช ไม่เชื่อพึ่งเสนาบดีของทำวมหาราช ไม่เชื่อพึ่งผู้ช่วยเสนาบดีของทำวมหาราช ข้าแต่พระองค์ ผู้นิรทุกข์ อมนุษย์เหล่านั้น เรียกว่า เป็นศัตรูของทำวมหาราช เหมือนมหาโจรทั้งหลายในแคว้นแคว้นของพระ ราชา ผู้ครองแคว้นมคธ มหาโจรเหล่านั้นไม่เชื่อพึ่งพระราชผู้ครองแคว้นมคธ ไม่เชื่อพึ่งเสนาบดีของพระ ราชาผู้ครองแคว้นมคธ ไม่เชื่อพึ่งผู้ช่วยเสนาบดีของพระราช ผู้ครองแคว้นมคธ ข้าแต่พระองค์ผู้นิรทุกข์ มหาโจรเหล่านั้น เรียกว่า เป็นศัตรูของพระราชผู้ครองแคว้นมคธ ฉนั้นใด มีอมนุษย์ทั้งหลาย ที่ดูร้าย โหด เหี้ยม ทำเกินเหตุ อมนุษย์เหล่านั้น ไม่เชื่อพึ่งทำวมหาราช ไม่เชื่อพึ่งเสนาบดีของทำวมหาราช ไม่เชื่อพึ่ง ผู้ ช่วยเสนาบดีของทำวมหาราช ข้าแต่พระองค์ผู้นิรทุกข์ อมนุษย์เหล่านั้น เรียกว่าเป็นศัตรูของทำวมหาราช ฉนั้นนั่นเหมือนกัน

ข้าแต่พระองค์ผู้นิรทุกข์ อมนุษย์ผู้ใดผู้หนึ่งไม่ว่าจะเป็ดยักษ์ ยักษ์ณี บุตรยักษ์ ธิดายักษ์ มหา อำมาตย์ของยักษ์ บริวารของยักษ์ ผู้รับใช้ของยักษ์ก็ตาม ไม่ว่าจะเป็คนคณรรพ นางคณรรพ บุตรคณรรพ ธิดาคณรรพ มหาอำมาตย์ของคณรรพ บริวารของคณรรพ ผู้รับใช้ของคณรรพก็ตาม ไม่ว่าจะเป็ กุมภภัณฑ์ นางกุมภภัณฑ์ บุตรกุมภภัณฑ์ ธิดากุมภภัณฑ์ มหาอำมาตย์ของกุมภภัณฑ์ บริวารของกุมภภัณฑ์ ผู้รับใช้ ของกุมภภัณฑ์ก็ตาม ไม่ว่าจะเป็นาค นางนาค บุตรนาค ธิดานาค มหาอำมาตย์ของนาค บริวารของนาค ผู้รับใช้ของนาคก็ตาม มีจิตประทุษร้าย เดินตามภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก หรืออุบาสิกา ผู้กำลังเดินอยู่ ยืนใกล้ ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก หรืออุบาสิกา ผู้ยืนอยู่ นั่งใกล้ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก หรืออุบาสิกา ผู้นั่งอยู่ หรือนอน ใกล้ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก หรืออุบาสิกา ผู้นอนอยู่ พึงกล่าวโทษ ร้องทุกข์ ร้องเรียนต่อยักษ์ มหายักษ์ เสนาบดียักษ์ มหาเสนาบดียักษ์เหล่านี้ว่า "ยักษ์นี้สิง ยักษ์นี้เข้าสิง ยักษ์นี้ระราน ยักษ์นี้รุกราน ยักษ์นี้ เบียดเบียน ยักษ์นี้บีบคั้น ยักษ์นี้ไม่ยอมปล่อย"

[๒๙๓] ยักษ์ มหายักษ์ เสนาบดียักษ์ มหาเสนาบดียักษ์ คือใคร

คือ อินทะ ๑ โสมะ ๑ วรุณะ ๑

ภารทวาชะ ๑ ปชาบดี ๑ จันทนะ ๑ กามเสฏฐะ ๑

กินนุสัณฑ ๑ นิษัณฑ ๑ ปนาทะ ๑

โอบมัญญะ ๑ เทวสุตตะ ๑ มาตลี ๑

จิตตเสนะ ๑ คันธัพพะ ๑ นโพราชา ๑

ชโนสภะ ๑ สาทาคิระ ๑ เหมวตะ ๑

ปุณณกะ ๑ กรตียะ ๑ คุพีละ ๑

สิวกะ ๑ มุจลินทะ ๑ เวสสามิตตะ ๑

ยุคัณธระ ๑ โคपालะ ๑ สุปปโคธะ ๑ หิริ ๑

เนตติ ๑ มันทียะ ๑ ปัญจาลจันทะ ๑

อาฟักวะ ๑ ปชุนนะ ๑ สุมนะ ๑

สุमुखะ ๑ ทริ मुखะ ๑ มณี ๑

มานิจระ ๑ ทีฆะ ๑ รวมทั้งเสริสกะด้วย

พุทธบริษัท ฟังกล่าวโทษ ร้องทุกข์ ร้องเรียนต่อยักษ์ มหายักษ์ เสนาบดียักษ์ มหาเสนาบดียักษ์ เหล่านี้ว่า “ยักษ์นี้สิง ยักษ์นี้เข้าสิง ยักษ์นี้ระราน ยักษ์นี้รุกราน ยักษ์นี้เบียดเบียน ยักษ์นี้บีบคั้น ยักษ์นี้ไม่ยอมปล่อย”

ข้าแต่พระองค์ผู้นิรทุกข์ นี่แหละ คือ มนต์เครื่องรักษาชื่ออาฏานาฏิยะ เพื่อ คู้มครอง เพื่อรักษา เพื่อไม่ถูกเบียดเบียน เพื่ออยู่สำราญของภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกาทั้งหลาย

ข้าแต่พระองค์ผู้นิรทุกข์ บัดนี้ ข้าพระพุทธเจ้าทั้งหลายขอทูลลากลับ เพราะ มีกิจมาก มีหน้าที่ที่จะต้องทำมาก พระพุทธเจ้าข้า” เราได้กล่าวว่า “มหाराชทั้งหลาย ขอท่านทั้งหลายจงกำหนดเวลาที่สมควร ณ บัดนี้เถิด”

[๒๙๔] ภิกษุทั้งหลาย ครั้งนั้น ท้าวมหाराชทั้ง ๔ หลกจากที่ประทับ ให้อำนาจ กระทำประทักษิณแล้ว อันตรธานไป ณ ที่นั่นเอง แม้พวกยักษ์เหล่านั้นก็หลกจากที่นั่น บางพวกก็ให้อำนาจ กระทำประทักษิณแล้ว อันตรธานไป ณ ที่นั่นเอง บางพวกสนทนา ปราศรัยพอเป็นที่บันเทิงใจพอเป็นที่ระลึกรู้ถึงกันกับเราแล้ว อันตรธานไป ณ ที่นั่นเอง บางพวกประนมมือมาทางที่เราอยู่แล้วอันตรธานไป ณ ที่นั่นเอง บางพวกประกาศชื่อและโคตรแล้วอันตรธานไป ณ ที่นั่นเอง บางพวกอันตรธานไปเสียเฉย ๆ ณ ที่นั่นเอง

[๒๙๕] ภิกษุทั้งหลาย เธอทั้งหลายจงเรียนมนต์เครื่องรักษาชื่ออาฏานาฏิยะ จงเล่าเรียนมนต์เครื่องรักษาชื่ออาฏานาฏิยะ จงทรงจำมนต์เครื่องรักษาชื่ออาฏานาฏิยะไว้ ภิกษุทั้งหลาย มนต์เครื่องรักษาชื่ออาฏานาฏิยะนี้ ประกอบด้วยประโยชน์ เพื่อคู้มครอง เพื่อรักษา เพื่อไม่ถูกเบียดเบียน เพื่ออยู่สำราญของภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกาทั้งหลาย”

พระผู้มีพระภาคได้ตรัสพระภาสิตนี้แล้ว ภิกษุเหล่านั้นมีใจยินดีต่างชื่นชมพระภาสิตของพระผู้มีพระภาคแล้วแล

อาฏานาฏิยสูตรที่ ๙ จบ